

*150 Yılın
Sessiz Tanıkları;*

*Dolmabahçe Sarayı
Fotoğraf Albümleri*

TBMM
Kütüphanesi

TBMM
Kütüphanesi

Yer: 2008-255

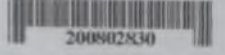
Yıl:

Cilt:

Kısım:

Kopya:

Demirbaş No.

150 Yılın Sessiz Tanıkları
Dolmabahçe Sarayı
Fotoğraf Albümleri

İBRAHİM
ÇEÇEN
VAKFI

İSTANBUL - 2007

ONUR KURULU

Bülent Arınç

TBMM. Başkanı

Rauf Bozkurt

TBMM.Genel Sekreteri

Cengiz Köksal

TBMM.Genel Sekreter Yardımcısı

İbrahim Çeçen

İbrahim Çeçen Vakfı Kurucusu

Prof.Dr.Metin Sözen

Milli Saraylar Bilim ve Değerlendirme Kurulu Başkanı

YÜRÜTME KURULU

Dr.Cemal Öztaş

Feyzullah Özcan

Hüseyin Yazıcı

Yunus Aydın

Taner Kısa

Erol Savran

Dr.Kemal Kahraman

Yasin Yıldız

DÜZENLEME KURULU

Gülşen Sevinç Kaya

Günseli Çeçen

Ash Çeçen

Zeynep Çeçen

Aysel Çeçen Başbuğ

Ayşe Füsün Gönül

SERGİ MEKAN TASARIMI

Mehmet Akkaya

FOTOĞRAF KONSERVATÖRÜ

Ahmet Kurnaz

Ashhan Kurnaz

TEŞEKKÜR

Arzu Akdoğan

Mustafa Arpacı

İsmail Arpacı

Zeki Ata

Burhan Aydemir

Ceylan Aydın

Yusuf Bektaş

Jale Beşkonaklı

Güven Demiryürek

Turhan Dinçer

Gürsel Doğanay

Alaaddin Ergin

Nermin Göçmen

Cengiz Göncü

Ökkeş Gül

Meltem Gürel

Engin Gürel

Demet Coşansel Karakullukçu

Ünal Karıncalı

Halit Kaya

Ahmet Yavuz Kaya

Şükrü Kaya

Cem Kesal

Aytekin Kılavuz

Hüsnü Kurt

Suat Hakkı Kutay

Filiz Mısırlı

Selçuk Oral

Ömer Ümrân Özdenören

Nurten Öztürk

Murat Şen

Gül Sevinç

Kaya Sözel

Engin Tavukçu

Zeki Tokgöz

Mesut Toygar

Turhan Yıldırım

Şule Yum

Milli Saraylar Tablo Restorasyon ve

Konservasyon Atölyesi

Milli Saraylar Marangoz Atölyesi

Milli Saraylar Boya Atölyesi

Milli Saraylar Kalemkar Atölyesi

*150 Yılın Sessiz Tanıkları
Dolmabahçe Sarayı
Fotoğraf Albümleri*

19. yüzyılın başlangıcı, Osmanlı İmparatorluğu için yeni atılımların, ekonomik ve toplumsal reformların sırayla gündeme geldiği, gelenekten modernliğe geçişi sağlayan yeniliklerin birbiri ardına devreye girdiği bir zaman dilimi olmuştur. Aynı dönemde hazırlanan Gülhane Hatt-ı Hümayûnu ve Tanzimat Fermanı ile birlikte, meşrutî monarşi olarak tanımlanabilecek yeni bir yönetim biçimi ortaya çıkarmıştır.

Batılılaşma çabaları ile yönetimde ortaya çıkan yeni dengeler, mimariye de yansımış; Dolmabahçe Sarayı, yeni düzene uygun olarak, 31. Osmanlı padişahı Sultan Abdülmecid'in emriyle 1843-1856 yılları arasında inşâ edilmiştir.

150. yılını yaşayan Dolmabahçe Sarayı'nın mimarisinde, Tanzimat Devri'nin değişim ve dönüşüm hareketlerinin doğal bir sonucu olarak Batılı formlardan yararlanılmış ancak, planda ve diğer ayrıntılarda geleneksel çizgiye bağlı kalınmıştır. Barok, Rokoko, Neo-klasik gibi Batılı mimarî üsluplar, Osmanlı geleneksel öğeleriyle yoğrularak yeni ve eklektik bir yoruma ulaşılmıştır. Gerek mimarî gerekse dekorasyon ve kullanım eşyaları ile Dolmabahçe Sarayı, Osmanlı modernleşmesinin en önemli sembolü olmuştur. Dolmabahçe Sarayı'nda, 1856'dan Halifeliğin kaldırıldığı 1924'e kadar Osmanlı İmparatorluğu'nun saltanat makamı olarak kullanılan Dolmabahçe Sarayı, 3 Mart 1924 tarihli bir yasayla Türk Milletine intikal etmiştir.

İçinde büyük bir medeniyet perspektifi, derin bir devlet geleneği ve parlak bir kültürel geçmişin yer aldığı 150 yıllık bir tarihe sahip olan Dolmabahçe Sarayı, halihazırda Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği Milli Saraylar Daire Başkanlığı'na bağlı müze-saray olarak içinde barındırdığı tüm değerleriyle, gelecek kuşaklara aktarılmak bilinciyle korunmaktadır.

150. yaşında Dolmabahçe Sarayı Kutlama programı çerçevesinde hazırlanan ve Dolmabahçe Sarayı Fotoğraf Koleksiyonu'ndan derlenen "150 yılın sessiz tanıkları; Dolmabahçe Sarayı Fotoğraf Albümleri" sergisi, 19. yüzyılda Osmanlı'nın aile ve toplum yapısına, hanedanın yönetim ve yaşam merkezi Dolmabahçe Sarayı'nda ışık tutmuştur.

TBMM. Milli Saraylar Daire Başkanlığı nezdinde İbrahim Çeçen Vakfı işbirliği neticesinde Başkent Ankara'ya intikal eden Dolmabahçe Sarayı Fotoğraf Albümlerinden oluşan bu sergiye her iki kurumdan da emeği geçen tüm tarih ve sanatsever arkadaşları yürekten kutluyorum.

Bülent ARINÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

İBRAHİM
ÇEÇEN
VAKFI

Bu ülkenin yetiştirmiş olduğu bir iş adamı olarak, ülkeme sosyal sorumluluk bilinci ile hizmet vermek ve bir anlamda bu topraklara borcumu ödemek yükümlülüğüm ve zorunluluğum olduğu fikrini daima yüreğimde taşıdım. Bu sorumluluk duygusu ile, ülkeme yapılacak en önemli ve anlamlı yatırımın, “eğitime verilen destek olduğu” kanaatinden yola çıkarak, 1987 yılından günümüze kadar 2049 öğrenciye karşılıksız burs vermek sorumluluğunu üstlendim.

Bu faaliyetlerin kurumsal bir yapı altında devam ettirmenin, daha yararlı ve verimli olacağını düşünerek 2004 yılında İbrahim Çeçen Vakfı’nı kurdum. İbrahim Çeçen Vakfı kurumsal kimliği altında, Ağrı’da 5 ve 16 derslikli iki ilköğretim okulunu ve Erzincan’da 12 derslikli bir ilköğretim okulunu yaptırarak eğitime yönelik hizmetlerimizi somutlaştırdık. Ancak bu eğitim katkıları ile sınırlı kalmak bize yeterli gelmedi. Ayrıca, Vakfın faaliyet alanı içine sağlık, spor ve kültür konularını da ekledikten sonra bir adım daha atarak, Vakfımızın kültürel etkinliklerine ev sahipliği yapması için IC Sanat Galerisi’ni kurduk.

Ülkemizin zengin kültürüne ve tarihine sahip çıkmak ve tanıtmak konusunda IC Sanat Galerimiz’in önemli katkıda bulunabileceği projeler üretmek için yaptığımız etütler sonucunda, TBMM. Milli Saraylar Daire Başkanlığı’na bağlı Dolmabahçe Sarayı’na ait eserlerin, Türkiye’de İstanbul dışında sergilenmemiş olmasını dikkate alarak, Başkent halkının bu tarihi mirasımızı görebilmesi için kültürel bir misyon üstlenmeyi yararlı ve gerekli gördük.

Bu çalışmayı hayata geçirebilmek üzere, Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönem padişahlarına ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Atatürk’e ev sahipliği yapmış olan Dolmabahçe Sarayı’nın arşivinde muhafaza edilen yüksek tarihi değere sahip fotoğrafları sergilemek için TBMM.’den onay ve destek aldık. Özellikle 40 yıldır içinde yaşadığımız ve gönülden bağlı olduğumuz Ankara’mıza sunmak üzere, çok kıymetli ve faydalı gördüğümüz sergimizi hazırladık.

Tanzimat dönemine ve genç Türkiye Cumhuriyeti’ne dair karelerin yer aldığı tarihi fotoğraflar, yeni ve gelecek nesillerin tarihimizin görsel yanını keşfedebilmeleri için büyük önem arz etmektedir. Unutulmamalıdır ki,

“ Tarihini ve zengin kültürünü bilmeyen geleceğine sahip çıkamaz.”

Kültürel değerlerimizin ve tarihi mirasımızın daha geniş kesimler tarafından görülebilmesi için gerçekleştirilen, bu devlet ve sivil toplum kuruluşu işbirliğinin örnek teşkil etmesi, bizleri sergiyi başlatma misyonumuzun hayata geçmesi kadar mutlu edecektir.

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk defa Dolmabahçe Sarayı’na ait eserlerin Ankara’da sergilenmesi ve bu projemizin gerçekleşmesi için verdiği destekten dolayı TBMM.’ne ve TBMM. Milli Saraylar Daire Başkanlığı’na şükran duygularımızı ve teşekkürlerimizi sunarız.

İbrahim Çeçen
IC Holding
Yönetim Kurulu Başkanı

Giriş

Abdülhak Şinasi Hisar “Boğaziçi Mehtapları” adlı eserinde: “*Büyük bir haksızlık olacak büyük bir yanlışlığa düşmemek için geçmiş zaman adamlarını bugünkü fikirlerimize, yani bugünkü hayat ile karışmış ve bulanmış fikirlere göre değil, kendi günlerinin fikirlerine, yani o zamanki hayat ile karışmış ve bulanmış fikirlere göre muhakeme etmeye çalışmalıyız.*” der. Bunu söyleyen sanatçı adetâ, eski fotoğraf ve albümlerin günümüzde taşıdığı belge niteliğine işaret etmektedir. (Abdülhak Şinasi Hisar, *Boğaziçi mehtapları* s. 13, s. 19.)

Görsel belgeler içerisinde geçmişi günümüze taşımakta olan fotoğraf ve albümler, Tanzimat sonrası Osmanlı toplumunda yaşanan değişimi yansıtmaktadır. Bu belgelerde Batı merkezli sosyokültürel arayış ve etkilerin, çeşitli gruplarda farklı boyutlarda hayata taşınan yönleri görülebilmekte, bu etkiler görsel belgelerden açık bir şekilde izlenebilmektedir.

Fotoğraflar hiç kuşkusuz tarihe ışık tutan en önemli kaynaklardır. Osmanlı Devleti’nde fotoğrafçılıkla ilgili ilk girişim 1845 yılında İstanbul’a gelen İtalyan asıllı Carlo Naya’nın Beyoğlu’nda yerleşik stüdyosunu açması ile başlamıştır. Ardından 1850’de Vasilaki Kargopoulo, 1851-1856 yılları arasında da James Robertson ve Ernest Caranza fotoğrafçılık ile uğraşan ilk isimler olmuştur.

1856 yılında, Viçen ve Kevork kardeşlerden Viçen’in Beyazıd’da Alman kimyager Rabach’ın fotoğraf stüdyosunda çalışmaya başladığı görülmüştür. Venedik’te eğitim gören Kevork, 1858 yılında, kardeşleri ile Rabach’ın stüdyosunu, kendisinin ülkesine geri dönmek istemesi üzerine devralmışlar ve aynı yıl Pera’da Abdullah Biraderler (*Abdullah Frères*) adıyla açtıkları fotoğrafhanedeki çalışmaları ile ün kazanmışlardır. Sultan Abdülaziz’in fotoğraflarını çekmeleri üzerine Sultan’ın beğenisini kazanıp “Saray Fotoğrafçısı” unvanını almışlardır. 1886- 1895 yılları arasında ise Kahire’de bir fotoğrafhane çalıştırmışlardır.

Dönemin önemli fotoğrafçılarından bir diğeri olan Pascal Sébah, 1857’de Beyoğlu Postacılar Caddesi’nde “El Şark (*El Chark*)” isimli fotoğrafhanesini açmıştır. Abdullah Biraderler’in 1867’de, Beyazıd’daki stüdyolarını devrettikleri Nicolai Andreomenos, stüdyosunu sonradan Beyoğlu’na nakletmiştir.

İsveç asıllı Guillaume Berggren, 1870’lerde Beyoğlu’nda bir fotoğraf stüdyosu açmış, çektiği fotoğraflar ile yurt içi ve dışında ünlenmiştir. Gülmez Biraderler, 1870’de, Pera’da bir stüdyo açarak başarılı çalışmalar yapmışlardır. Kumkapılı bir balıkçının oğlu Bogos Tarkulyan 1890’da açtığı Febus (Phébus) fotoğrafhanesini 1937’ye kadar çalıştırmıştır. Beyoğlu Cadde-i Kebiri’nde, 429 numaradaki L’aigle (*Eğl-Kartal*) önemli bir fotoğrafhanedir. 19. yüzyılın sonlarında Pera’nın ünlü fotoğrafçılarından birisi de Sigmund Weinberg’tir. Sultan Reşad’ın fotoğraflarını çeken sanatçı, Reşad dönemini (1909-1918) belgelemiştir.

Abdullah Frères, Kargopoulo, Phébus, Sébah & Joaillier, Nicolas Andriomenos gibi Osmanlı fotoğrafçıları “Zât-ı Hazret-i Şehriyârî’nin Fotoğrafçısı” olarak görev yapmışlardır.

Dolmabahçe Sarayı Fotoğraf Koleksiyonu

Dolmabahçe Sarayı Fotoğraf Koleksiyonu'nun Sultan-fotoğrafçı-toplum üçgeninde gelişen Osmanlı fotoğraf sanatında "özel" ve "ayrıcalıklı" bir yeri bulunmaktadır. Koleksiyon, 33 yıl süren Sultan II. Abdülhamid dönemi başta olmak üzere, Osmanlı'nın gündemini günümüze taşıyan önemli bir birikimden oluşmaktadır. Sultan II. Abdülhamid fotoğrafa çok fazla önem vermiş ülkesini ve dış dünyayı fotoğraflardan takip etmiş hattâ fotoğraftan karakter tahlilleri yapmıştır.

Fotoğraf çeken Sultan II. Abdülhamid'in, Yıldız Sarayı'nda oluşturduğu atölyede, pek çok şehzâde ve sultanların fotoğrafları çekilmiştir. Milli Saraylar Hazine-i Hassa Arşivi'nde yer alan bir belgede Sultan II. Abdülhamid döneminde Yıldız'da kurulmuş olan fotoğraf atölyesinin inşasına dair belgelere rastlıyoruz (MSA. Evrak I-85). Bu dönemde mühendishane, kara ve deniz kuvvetleri, ordu komutanlıkları, itfâiye, dârülaceze gibi resmi kurumlarda fotoğraflâhaneler açılmıştır. Bu kurumlarda görev yapan fotoğrafçılar arasında ki ünlü isimlerden birisi de, Darülaceze'de başfotoğrafçılık ve Bahriye Okulu'nda fotoğraf öğretmenliği yapan Bahriyeli Ali Sami'dir. Bunun dışında Yüzbaşı Hüsnü (1844-1896), Servili Ahmed Emin (1845-1892), Ali Rıza Paşa (?-1907), Ali Sami Aközer (1866-1936) gibi isimler Mühendishâne ve diğer askeri okullardan mezun olmuş önemli fotoğrafçılar arasın-

19. Yüzyılda yeniden ön plana çıkan Kağıthane.
Abdullah Frères,
20 x 25.5 cm.,
Env. No. K 86.

Kağıthane.
Abdullah Frères,
20 x 25.5 cm.,
Env. No, K 86.

da bulunmaktaydı. Bu dönemin bir diğer özelliği mahalli yöneticilerin de fotoğrafı teşvik etmiş olmasıdır.

Sultan II. Abdülhamid'e göre fotoğraf, insanın fizyonomi ve ruh halini iyi yansıtan bir araçtı. Sultan II. Abdülhamid fotoğraflar aracılığıyla ülkenin her tarafından bilgi edinmiş, devlet idaresindeki kişileri fotoğraflarından tanımıştır. Sultan II. Abdülhamid, fotoğrafın belge özelliği taşıması yanında propaganda gücünü de kavramıştır. Bu dönemde imparatorlukta çeşitli olaylar, teknik gelişmeler, imar faaliyetleri, çeşitli okullar, kışlalar, hastahaneler, camiler, arkeolojik eserler, hapishaneler gibi pek çok yapı ve faaliyetlerin fotoğrafları çekilmiştir. Yabancı konukların gezileri, törenleri fotoğrafla belgelenmiş, propaganda unsuru olarak albümler yurt dışına gönderilmiştir.

Osmanlı fotoğrafçılığının “En Büyük Koruyucusu” ve “En Büyük Destekçisi” olan Sultan II. Abdülhamid, ülkesini ve dış dünyayı fotoğraflar aracılığıyla yakından takip etmiştir. Bu fotoğraflar, Dolmabahçe Sarayı Fotoğraf Koleksiyonu'nun ilk örneklerini oluşturmaktadır. Koleksiyondaki Mekteb-i Fünûn-i Harbiye-i Şâhâne, Mekteb-i Fünûn-i Bahriye-i Şâhâne, Mühendishâne-i Berri-i Hümayûn gibi çeşitli askerî okul öğrencilerinin 3000'i aşan fotoğrafları, Sultan II. Abdülhamid'in fotoğraflara bakarak karakter tahlili yapma ve belgeleme anlayışının en çarpıcı örnekleridir.

Sadrâzam Fuad Paşa'nın önerdiği fotoğrafçı Abdullah Biraderler'in 1863 yılında çektiği

portresini beğenen Sultan Abdülaziz; “Yüzüm ve asıl görüntüm, Abdullah Biraderler’in çektiği fotoğraflardaki gibidir. Emrediyorum, bundan böyle yalnızca onların çektiği fotoğraflarım resmi fotoğraf olarak tanınsın ve böyle kabul edilerek her tarafa dağıtılsın”, emrini verir. Sultan, “Ressam-ı hazret-i şehriyâr-i” rütbesi ile sanatçıları ödüllendirir.

27 Şubat 1863’te, Sultanahmed’te açılan Osmanlı İmparatorluğu’nun ilk ulusal sergisinde, Sultan Abdülaziz, kendi halkının tanıtımını Abdullahların fotoğrafları ile yapar. Abdullahların yurt dışındaki ilk büyük başarısı ise, 1867 yılında Paris Uluslararası Sergisi’nde olur. 27 Şubat 1863 tarihinde Sergi-i Umûm-i Osmanî’ye iki İstanbul panoraması ile katılan sanatçı, 1867’de Paris Sergisi’nde bir ödül kazanır. Pascal Sébah, Paris’teki sergilere de düzenli olarak katılmış ve madalyalar kazanmıştır. 1873 yılında Pascal Sébah’ın ressam Osman Hamdi Bey ile tanışması, Viyana Sergisi ve Mısır şubesini açmasıyla ünü artmıştır.

1873 Viyana Sergisi’nde, sergi komiserliğini Osman Hamdi Bey yapmış, Osmanlı hazinesinden çok değerli eşyalar ve çeşitli bölgelerin giysileri sergiye gönderilmiştir. Bu giysilerin büyük boyutlu fotoğrafları Pascal Sébah tarafından çekilerek albümleri hazırlanmıştır. “Les Costumes Populaires de la Turquie en 1873” albümü ve sergi fotoğrafları için Sultan Abdülaziz, Pascal Sébah’ı Üçüncü Dereceden Mecidi Nişanı ile ödüllendirir. Viyana’daki sergi organizasyonu tarafından da Pascal Sébah’a altın madalya ile birlikte “Gelişim” ödülü, A. Laroche’a altın madalya ile “Yardımcılar” ödülü verilir.

Kağıthane.
Abdullah Frères,
20 x 25.5 cm.,
Env. No. K 86.

Abdullah Biraderler, Osmanlı fotoğraf sanatının gelişmesine destek olan Sultan II. Abdülhamid döneminde de “Sultan Fotoğrafçısı” unvanını bir süre korumuşlardır. 24 Nisan 1877 tarihinde başlayan Osmanlı-Rus Savaşı’nda azledilen Abdullah Biraderler’in yerine, Vasilaki Kargopoulo “Fotoğrafi-i Hazret-i Şehriyârî” unvanını almıştır.

Sultan II. Abdülhamid, Osmanlı Hanedan üyelerinin ve devlet adamlarının fotoğraflarının çekimi, bu fotoğrafların dağıtımı, hanedana ait saray, köşk ve yalıların iç ve dış fotoğraf çekim işlerini sanatçıya vermiştir. Sultan tarafından pek çok nişan ve madalyalarla ödüllendirilen sanatçının ölümü üzerine, oğlu Konstantin “Saray Fotoğrafçısı” olarak atanmıştır.

Sébah & Joaillier, Nicolas Andriomenos ve Apollon, başarıları sebebiyle Sultan II. Abdülhamid tarafından ödüllendirilmiştir. Apollon, şehzâdelere fotoğrafçılık dersi vermiştir. Sultan II. Abdülhamid tarafından “Saray Fotoğrafçısı” ünvanı ile ödüllendirilen Phébus, bu görevi 23 yıl sürdürmüştür. Ülkenin tanıtımı için Sultan II. Abdülhamid, Amerikan Kongre Kütüphanesi’ne büyük bir fotoğraf koleksiyonu hediye etmiştir.

Sultan II. Abdülhamid döneminden sonra gelen Sultan V. Mehmed Reşad ve Vahdeddin dönemlerinde de Osmanlı fotoğrafçılığı gelişimini sürdürmüştür.

Veliaht Vahdeddin, Andriomenos’tan fotoğrafçılık dersi almıştır. Sultan Reşad’ın Hereke, Bursa, İzmit ve Rumeli gezileri fotoğraflarla belgelenmiştir. İmparatorluğun çeşitli yerlerine ve çeşitli olaylarına fotoğrafları ile belgeleyen sanatçılar albümlerini saraya sunmuşlardır. Milli Saraylar Hazine-i Hassa Arşivi’nde bulunan Mâruûzât Defteri’nde yer alan; Katib-i Hazret-i Şehriyârî Halid Ziya tarafından Sultan V. Mehmed Reşad’a sunulmuş yazıdan, Bursa Sedpaşa Caddesi’nde fotoğrafhanesi bulunan fotoğrafçı Onnik Papazyan’ın da Saray’a bir albüm sunduğunu öğreniyoruz. (MSA. Defter No. 4671)

Osmanlı fotoğraf sanatçıları, aynı zamanda Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet döneminde gerek yaptıkları hizmetler gerekse yetiştirdikleri fotoğrafçılarla iz bırakmışlardır.

Dolmabahçe Sarayı Fotoğraf Koleksiyonu’ndaki hanedan mensupları ile yüksek rütbeli askerî ve sivil bürokratların fotoğrafları, gerek sosyokültürel ve gerekse sosyoekonomik açıdan batılılaşan İmparatorluğun değişen yüzünü yansıtmaktadır.

*Dolmabahçe Sarayı
Fotoğraf Albümleri*

Osmanlı Hanedanı

Sultan Abdülmecid

Sultan Abdülmecid ve müttefik devletlerin kumandanları, 1855.

17 x 26 cm., Env. No. 100 / 776.

Kırım Savaşı yıllarında İstanbul'a gelen İngiliz, Fransız, İtalyan birlikleri ile İstanbul'a yerleşen Mısırlıların da etkisiyle Osmanlı toplumunda alafranga yaşama yöneliş hız kazanır. Batı etkili sosyokültürel değişimleri yansıtan Sultan Abdülmecid'in yaptırdığı Dolmabahçe Sarayı'nın 1856 yılında tamamlanmasıyla devletin yönetim merkezi buraya taşınmıştır.

Sultan Abdülaziz

Avrupa'ya gezi yapan ilk Osmanlı Padişahı Sultan Abdülaziz.
60 x 51.5 cm Env. No. 100 / 844

Sultan Abdülaziz'in, veliaht iken 1 Şubat 1916 tarihinde intihar eden oğlu Yusuf İzzeddin Efendi.
Phebus, 28.5 x 21 cm, Env. No. K 128-23.

Sultan Abdülaziz'in oğulları Yusuf İzzeddin Efendi ve Abdülmecid Efendi.
Phébus, 25 x 20 cm., Env. No. 100 / 5044 Albüm.

Sultan Abdülaziz'in oğulları Yusuf İzzeddin Efendi ile Abdülmecid Efendi.
20 x 25 cm., Env. No. 100 / 4812.

Sultan V. Murad

Rahatsızlığı sebebiyle 93 gün tahtta kalabilen Sultan V. Murad.
S bah & Joaillier, 21.5 x 16.5 cm., Env. No. 40 / 423.

Devletlü, necâbetlü Mecid Efendi Hazretleri'ne arz u takdim. Şehzâde Osman Fuad.

Sultan Murad'ın torunu Şehzade Osman Fuad Efendi.

Phébus, 13 x 9 cm., Env. No. K 86-61.

Sultan II. Abdülhamid

Osmanlı fotoğraflığının en büyük destekçisi Sultan II. Abdülhamid.
21.5 x 16 cm., Env. No. 12 / 3748.

Saraylı bir kadın fotoğrafı.
21,5 x 16 cm., Env. No. K 128-4

Sultan II. Abdülhamid'in torunu Mehmed Abdülkerim Efendi.

Apollon, 19 x 12.5 cm., Env. No. K 237 - 10.

Sultan II. Abdülhamid'in oğlu Mehmed Selim Efendi ile Nilüfer Hanım'ın oğlu Mehmed Abdülkerim Efendi, askerî eğitim görmüştür. Cumhuriyetten sonra Çin Türkistanı'nda bir Türk devleti kurma girişimi başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Newyork'ta bir otel odasında 3 Ağustos 1935 tarihinde intihar etmiştir.

Sultan II. Abdülhamid Dönemi Askerî Okul Öğrencileri

Osmanlı fotoğrafçılığının “En Büyük Koruyucusu” ve “En Büyük Destekçisi” olan Sultan II. Abdülhamid, ülkesini ve dış dünyayı fotoğraflar aracılığıyla yakından takip etmiştir. Koleksiyondaki Mekteb-i Fünûn-i Harbiye-i Şâhâne, Mekteb-i Fünûn-i Bahriye-i Şâhâne, Mühendishâne-i Berri-i Hümayûn gibi çeşitli askerî okul öğrencilerinin 3000’i aşan fotoğrafları, Sultan II. Abdülhamid’in fotoğraflara bakarak karakter tahlili yapma ve belgeleme anlayışının en çarpıcı örnekleridir. Sultan II. Abdülhamid, saltanata bağlı yönetici ve asker yetiştirmek amacıyla başta başkent İstanbul olmak üzere, İmparatorluğun çeşitli bölgelerinde okullar açtırmıştır.

تکلیف فتنون هر چه شاهان لری او یمین منته شاکردان مشارالیه ساندند شاملی اولوب زراعتده چیکلیزه زاده
فارس آغا قولدر بیک مودرمی شاملی مصطفی قولدری (شاملی زاده نالی علی)

Mekteb-i fünûn-i harbiyye-i şâhâneleri üçüncü sene şâkirdân-ı şâkirü'l-ihşânlarından Şamlı olub zürrâ'dan
çiçeklizâde Fâris Ağâ kullarının mahdûmı Şamlı Mustafâ kulları. Fi 28 Teşrin-i sâni sene 1322.
Harbiye Mektebi üçüncü sınıf öğrencilerinden Şamlı ziraatçilerden Çiçeklizâde Fâris Ağâ'nın oğlu Şamlı Mustafa.
28 Kasım 1322 (11.12.1906)
20.5 x 15 cm. Env. No. 100 / 3780.

مکتب فون بحریہ عثمانیہ لری مشاکیردن مشاکیرالاحسانلردن ایدنه قیوی ترسانه علمه
نایله عزیز قویسیوی کتبلردن نائل قوللرینک
محمودی محمدی قوللری

*Mekteb-i fûnûn-i bahriyye-i şâhâneleri şâkirdân-ı şâkirü'l-ihsânlarından Edirnekapılı tersâne-i âmire nân-ı azîz
komîsyonu ketebelerinden Nâil kullarının mahdûmı Mehmed Mücyyed kulları.*

*Bahriye Mektebi öğrencilerinden Edirnekapılı Tersane-i Âmire Ekmek Komisyonu kâtiplerinden
Nâil'in oğlu Mehmed Mücyyed.*

20.5 x 15 cm., Env. No. 100 / 3073.

Mekteb-i fünûn-i bahriyye-i şâhâneleri şâkirdân-ı şâkirü'l-ihşânlarından yorgancı esnafından
Kasımpaşalı Tefîk kullarının mahdûmı müntebî sınıfıdan Mehmed kulları. Fi 26 Teşrin-i evvel sene 1322.

Bahriye Mektebi öğrencilerinden yorgancı esnafından
Kasımpaşalı Tefîk'in oğlu son sınıftan Mehmed. 26 Ekim 1322 (08.11.1906).
20.5 x 15 cm. Env. No. 100 / 3076.

مهندشانه بری هابونلری صفی شاردان سائر الاعیانلرینه دیو بالاده و دیو مدینه مرهم جواد امرالله
اندیک ممدی عباده قوللریک نسیبه اول کیم

Mühendishâne-i berri-i hümayûnları sınıf-ı mahsûs şâkirdân-ı şâkirü'l-ıhsânlarından Debre-i Balâda Dervîş Mustafa mahallesinde merhûm Hoca Emrullah Efendi'nin mahdûmı İbrahim kulları. Fi 5 Teşrin-i evvel sene 1322.

Mühendishane özel sınıf öğrencilerinden Debreli Derviş Mustafa Mahallesi'nde merhum Hoca Emrullah Efendi'nin oğlu Abdullah. 5 Ekim 1322 (18.10.1906).

20.5 x 15 cm. Env. No. 100 / 4374.

Mekteb-i fûnûn-i tıbbiyye-i şâhâneleri baytar dördüncü senesi şâkirdân-ı şâkirü'l-ihşânlarından nefis-i Batumlu olup Beşiktaş'da Hasanpaşa deresinde müteveffâ Binbaşî Ahmed Efendi'nin mahdûmı Vâlideçşemeli Hamdi kulları. Fi 8 Ağustos sene 1322.

Tıbbiye Mektebi Veterinerlik dördüncü sınıf öğrencilerinden aslen Batumlu olup Beşiktaş'ta Hasanpaşa deresinde merhum binbaşî Ahmed Efendi'nin oğlu Vâlideçşemeli Hamdi. 8 Ağustos 1322 (21.08.1906).

20.5 x 15 cm., Env. No. 100 / 5058.

Mekteb-i fünûn-i tıbbiyye-i şâhâneleri baytar üçüncü senesi şâkirdân-ı şâkirü'l-ihşânlarından Amasya sancağında
Hacı İlyas Mahallesi'nde Hacı Kâmil Efendizâde Abdullah Efendi kullarının mahdûmı
Beşiktaşlı Cemal kulları. Fi 5 Teşrin-i evvel sene 1322.

Tıbbiye Mektebi Veterinerlik üçüncü sınıf öğrencilerinden Amasya Sancağı'nda Hacı İlyas Mahallesi'nde Hacı
Kâmilefendizâde Abdullah Efendi'nin oğlu Beşiktaşlı Cemal. 5 Ekim 1322 (18.10.1906).

20.5 x 15 cm. Env. No. 100 / 5059.

Sultan II. Abdülhamid Dönemi

Almanya ve Amerika ile İlişkiler

Dış politikada dengeye önem veren Sultan II. Abdülhamid, İngiltere ve Fransa'nın Doğu emelleri yüzünden Almanya ile yakın ilişki içinde olmuştur. Alman İmparatoru Wilhelm'in ziyaretleri de bu yakınlığın karşılıklı olduğunu göstermektedir. Koleksiyondaki İmparator Wilhelm'in gezisine ait fotoğraflar, oğlu Prens Albert ve okul gemisi Charlotte (Şarlot)a ait fotoğraflar ve Almanya'dan gönderilen at fotoğrafları gibi pek çok fotoğraf, Almanya ile yakın ilişkiyi yansıtmaktadır. Bahriyeli Prens Albert ve okul gemisi Charlotte'un gezisini, Darülaceze'de başfotoğrafçılık ve Bahriye Okulu'nda fotoğraf öğretmenliği yapan Bahriyeli Ali Sami'nin fotoğrafları belgelenmektedir.

Şarlot sefinesinin kıç omuzluğundan görünüşü, Kolağası Ali Sami Kulları.

Alman öğrenci gemisi Şarlot İstanbul'da, Kolağası Ali Sami.

23. 5 x 16.8 cm., Env. No. 100 / 231.

Fahâmet-lü Prens Albert Hazretleri'ni bâmil bulunan Almanya devletinin mekteb-i sefinesi olan "Şarlot", Kolağası Ali Sami Kulları.
Alman İmparatoru Wilhelm'in oğlu Bahriyeli Prens Albert'i taşıyan Almanya Devleti'nin okul gemisi Charlotte (Şarlot), Kolağası Ali Sami.
17 x 23. 5 cm., Env. No. 100 / 228.

قولاغاسی و سامی
قرشیده
فخامتلو پرنس آدامرت حضرتلرینک شارلوت سفینه سینده
بولینشی

Fahâmet-lü Prens Albert Hazretleri'nin Şarlot sefinesinde bulunuşu, Kolağası Ali Sâmî Kulları.

Charlotte(Şarlot) Gemisi'nde Prens Albert, Kolağası Ali Sami.

23.5 x 16.8 cm., Env. No. 100 / 229.

Fahâmetlü Prens Albert Hazretleri, Kolağası Ali Sâmî Kulları.

Prens Albert, Kolağası Ali Sami.

23.5 x 16.8 cm., Env. No. 100/ 234.

Şarlot Sefinesi'nin müzika efradı, Kolağası Ali Sâmî Kulları.
Charlotte(Şarlot) Gemisi'nin bandosu, Kolağası Ali Sami.
17 x 23.5 cm., Env. No. 100 / 230.

قولا غاسى على ساي قولاي
 حىمتلو آلمانىا ايمپراطوريچىسى حضرتلرينك يوم تولدى منا سبتيله شارلوت سفينىنىك
 آلاى سىنجاقلرى كشيدىسى

Haşmetlü Almanya İmparatoriçesi Hazretleri'nin yevm-i tevellüdi münâsebetiyle Şarlot Sefinesi'nin âlây sancâkları keşidesi, Kolağası Ali Sâmî Kulları.

Almanya İmparatoriçesi'nin doğum günü nedeniyle Charlotte(Şarlot) Gemisi'nin Âlây sancâkları çekilmiş hali, Kolağası Ali Sami.

17 x 23.5 cm., Env. No. 100 / 232.

Almanyalı doktor Bernig ile evvelki gün hastahâne-i hümayunları'nda alınan resim.

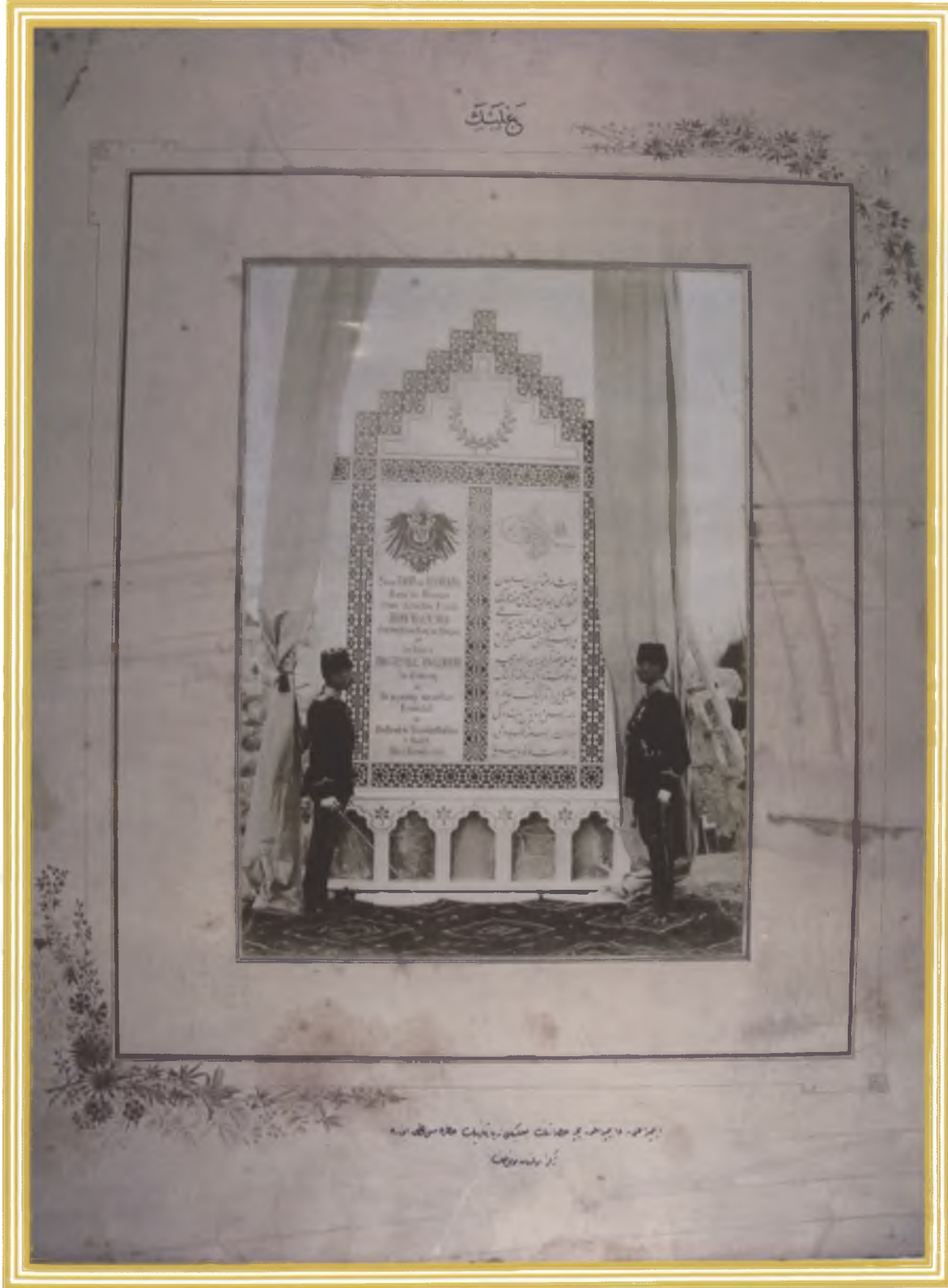
Abdullah Frères,

28 x 22.5 cm., Env. No. 100 / 482.

Alman İmparatoru Kaiser II. Wilhelm'in Sultan II. Abdülhamid'i ikinci ziyaretinde, kendisini
300 milyon müslümanın koruyucusu ilân eden konuşmasını yaptığı Şâm-ı Şerif.

19.5 x 25.5 cm., Env. No. 100 / 4539.

*İmparator ve İmparatoriçe Hazerâtının Baalbek'i ziyaretlerinin hâtırası olmak üzere rekv olunan mevkîfât,
Alman İmparatoru Kaiser II.Wilhelm ve İmparatoriçe Augusta Victoria'nın Lübnan Baalbek'i ziyaretleri anısına dikilen anıt.
25.2 x 18 cm., Env. No. 100 / 215.*

(عولغا) نام طایلی قسراق

رنکی طوری ارتفاعی ۱.۶۳ متره اولوب ۱۸۹۰ سنه (ایزینشتاین) نام آیفرو چکلمکله مذکور طای تولد ایلشد (هوراز)
آناسی (یرلی قسراغی) بوجیوان (فیریتس قوزار) نام کویلو طرفندن سرکی یه کوندریله رک دردیجی اکرامیه یقزائمشدر

(Olga) nâm taylı kısırak Rengi doru irtifâ'ı 1.63 metre olup 1890 senesi (İleziñstayn) nâm aygıra çekilmekle mezkûr tay tevellüd cylemişdir.
Babası (Horaz) anası (yerli kısırağı) bu hayvan (Firts Kozar) nâm köylü tarafından sergiye gönderilerek dördüncü ikramiyyeyi kazanmışdır.
Olga adlı doru renkte kısırak 1.63 boyunda olup, 1890 senesi'nde İleziñstayn adlı aygırla çiftleşmesinden doğmuştur.

Ottomour Anschütz, 1980. Env. No. 11 / 1247 Albüm.

(كلاريندا ٢) نام ملايلي قسراق

رنگي آچيق طوري ارتقاعي ١.٦٢ متر اولوب ١٨٨٦ سنه تولد له ١٨٩٠ تاريخنده (قازير) نام آيغره چككشدر باباسي (قاز بوقس) آناسي (كلاريندا) بوقسراق (پوممر) ايلانده (فريدريك فون هومير) نام كسنه طرفدن سركي يه وضع اولنه رق برنجي اكراميه قزاقلار شدر

(Klarinda 2) nām taylı kısırak, rengi açık doru irtifâ'ı 1.62 metre olup 1886 sene-i tevellüdle 1890 târihinde (Kayzer) nām ağıra çekilmiştir. Babası (Kazbuks), Anası (Klarinda) bu kısırak (Pommer) eyâletinde (Frederik Fon Humayer) nām kimse tarafından sergiye vaz' olunarak birinci ikrâmiyyeyi kazanmıştır. Klarinda 2 isimli kısırak, rengi açık doru, boyu 1.62 metre olup 1886 doğumludur ve 1890'da Kayzer adlı ağırla çiftleştirilmiştir. Ottomour Anschütz, 1980. Env. No. 11 / 1247 Albüm.

(فیخته) نام طایلی قصر

رنکی آبیق قول طوری ارتفاعی ۱۸۸ متر اولوب ۱۸۸۵ سنه سی (زوتلاند-ریپ) ده طوغمشدر (باباسی-اتلبرت) آناسی-هانتیبال
بوقصراق (هولشتاین) ایالتده (آهزباهش) طرفدن سرکی یه کوندریله رنکی ایکیکی-اکرامیه یی قواممشدر

(Fihite) nâm taylı kısırak Rengi açık kızıl doru irtifâ'ı 1.66 metre olub 1885 senesi (Zokerlander- Rip) de doğmuşdur.
(Babası-Atabert) (Anası Hannibal) bu kısırak (Holştayn) eyaletinde (Ahezabehz) tarafından sergiye gönderilerek ikinci ikramiyyeyi kazanmışdır.
Ottomour Anschütz, 1980. Env. No. 11 / 1247 Albüm.

بو حیوانلر پروسیای شرقیده واقع (والتر کهمن) چیتلیکنک
صاحبی (کرلاخ) نام ذات طرفندن سرکی به کوندریلوب
الرا و چیتلی صنف داخلنده اجرای مسابقه ایندیرلکه او چیتلی کرامیه اخذ اولمشدر

Bu hayvanlar Prusya-yı Şarkide vâkı' (Valter Köhmen) çiftliğinin sahibi (Gerlach) nâm zât tarafından sergiye gönderilüb elli üçüncü sınıf dâhilinde icrâ-yı müsâbaka ettirilmekle üçüncü ikramiyye ahz olunmuştur.

Bu hayvanlar, Doğu Prusya'da Walterkhmen çiftliği'nin sahibi Gerlach tarafından sergiye gönderilmiş ve elli üçüncü sınıf dahilinde yarıştınlarak üçüncü ikramiyyeyi kazanmışlardır.

Ottomour Anschütz, 1980. Env. No. 11 / 1247 Albüm.

برلینده (هیرشلاف) نامجا نواز طرفندن سرکی یه وضع اولمیشدر

Berlin'de (Hir Şlaf) nâm canbâz tarafından sergiye vaz' olunmuştur.
Berlin'de Hirschlaff adlı canbâz tarafından sergiye konulmuştur.
Ottomour Anschütz, 1980. Env. No. 11 / 1247 Albüm.

برلینده (غراف شوالوف) نام ذات طرفدن مشهر عمومییه وضع اولمشدر

Berlin'de (Graf Şvalof) nâm zât tarafından meşher-i umûmiye vaz' olunmuşdur.

Berlin'de Graf Schuwaloff adlı kimse tarafından umumi sergiye konulmuştur.

Ottomour Anschütz, 1980. Env. No. 11 / 1247.

Sultan II. Abdülhamid Dönemi

Türk - Amerikan ilişkileri açısından Amerikan The Surbrug & Co.'nun Kavala'da tütüncülük faaliyetleri

Tütünlerin Ağustos'tan sonra mengeneyle sıkıldığıının resmidir.

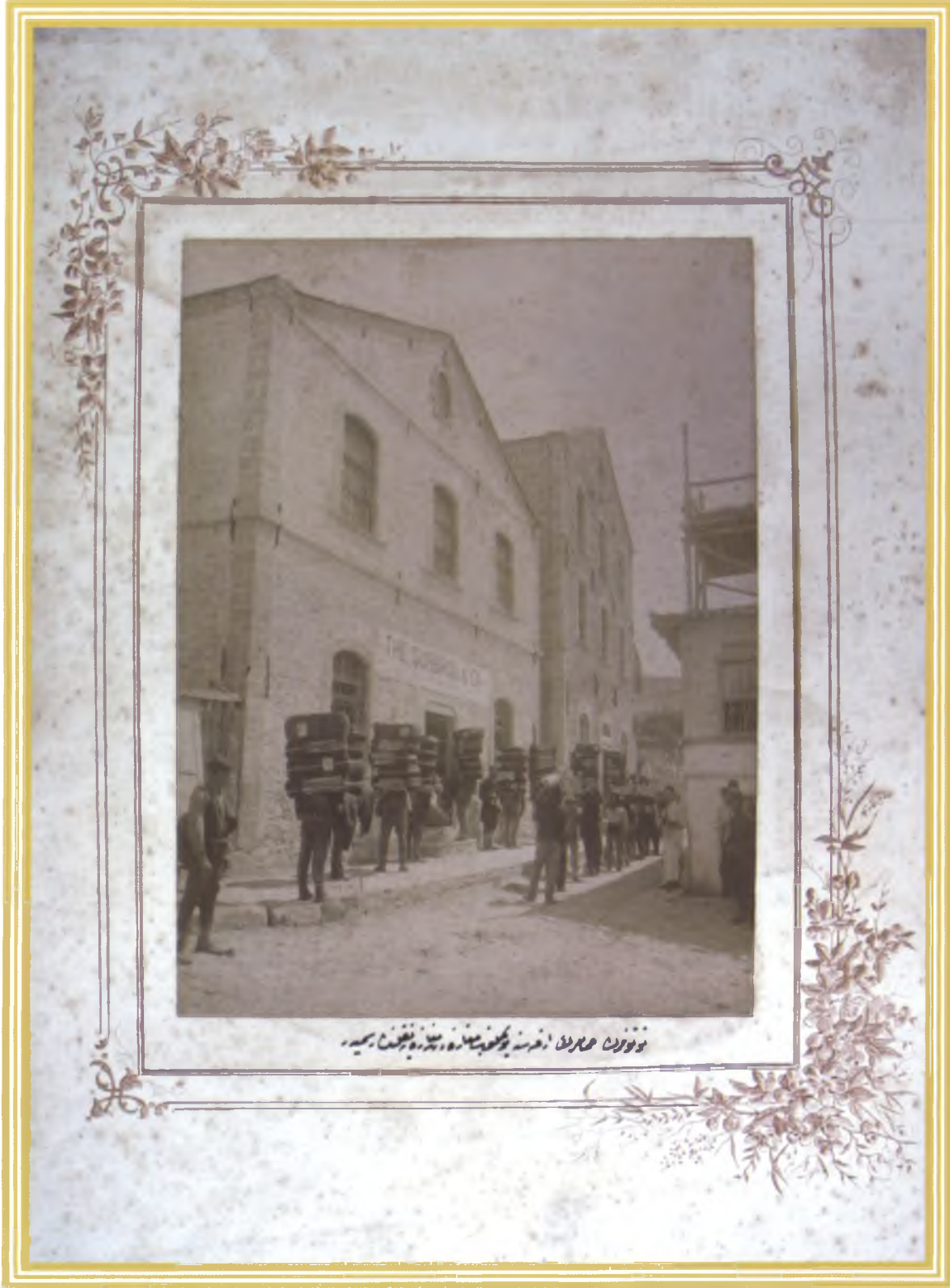
15.5 x 21.8 cm., Env. No. 100 / 235.

Depozitoda (depoda) ikinci derece olan tütünlerin boğça hâlinde vezin (tartılması) edildiğinin resmidir.

Amerikan 'The Surbrug & Co.'nun Kavala'daki tütüncülük faaliyetleri.

15.5 x 21.8 cm., Env. No. 100 / 238.

توتون حماران افرسہ پوٹھوستانہ میں دھوکھانہ رکھتے ہیں۔

Tütünlerin hamalların arkasına yüklenüb mağazadan mağazaya naklinin resmidir.

Amerikan The Surbrug & Co.'nun Kavala'daki tütüncülük faaliyetleri.

21.8 x 15.5 cm., Env. No. 100 / 248.

*Tütünlerin pastal (tütün yaprağı dizisi) hâlinde işleme resmidir.
Amerikan The Surbrug & Co.'nun Kavala'daki tütüncülük faaliyetleri.
15.5 x 21.8 cm., Env. No. 100 / 239.*

Tütün boğçalarının bağlandığının resmidir.
Amerikan The Surbrug & Co.'nun Kavala'daki tütüncülük faaliyetleri.
15.5 x 21.8 cm., Env. No. 100 / 251.

*Köylerde tütünlerin çuvaldız iğnesiyle dizildiğinin resmidir.
Amerikan The Surbrug & Co.'nun Kavala'daki tütüncülük faaliyetleri.
15.5 x 21.8 cm., Env. No. 100 / 250.*

Refüze tütünlerin denk haline vazî (ilgili) resmidir.
Amerikan The Surbrug & Co.'nun Kavala'daki tütüncülük faaliyetleri.
15.5 x 21.8 cm., Env. No. 100 / 249.

Sultan II. Abdülhamid Dönemi

1893 Chicago Sergisi

İletişimin gücünü bilen Sultan II. Abdülhamid, uluslararası sergileri, Osmanlı'nın kültür ve sanayi alanlarındaki gelişmelerini ispatlamak için, iyi bir fırsat olarak görmüştür. Osmanlılar, 1893 Chicago Sergisi'ne de bu anlayışla katılmışlardır.

1893 Chicago Sergisi'ndeki Osmanlı Ofis Binası'nın iç kısmındaki üst örtüde kullanılmış kumaş ile çadır geleneği sürdürülmüştür. Binanın iç kısmının kuzeyinde yer alan taban ve duvardaki halılar, sedirler, minderler, köşelerde yer alan kavukluklar, sedef kakmalı sehpa ile geleneksel dekorasyon anlayışı görülmektedir.

18.5 x 23.5 cm., Env. No. 100 / 161.

1893 Chicago Sergisi'ndeki Osmanlı Sergi Binası'nda Türkiye'de imal edilen ürünler sergilenmiştir.
Cam vitrinlerde gümüş ve altın takılar, nalınlar, sabunlar kokular, madenler ve kahve yan yana yer almıştır.

18.5 x 23.5 cm., Env. No. 100 / 165.

1893 Chicago Sergisi'nde Osmanlı Ofis Binası'nın iç kısmında güneyde yer alan mobilyalar ve tablo, Batı tesiri ile Osmanlı yaşamına geçen eşyalardır.
Fotoğrafta yer alan tablo, Chicago Sergisi'ne katılan ressam Osman Hamdi Bey'indir.

18.5 x 23.5 cm., Env. No. 100 / 158.

1893 Chicago Sergisi'nde Chicagolu Mimar J. A. Thain tarafından tasarlanan Osmanlı Sergi Binası.
18.5 x 23.5 cm., Env. No. 100 / 159.

1893 Chicago Sergisi'nde Osmanlı Yönetim Binası.
18.5x 23.5 cm., Env. No. 100/ 164

1893 Chicago Sergisi'nde Osmanlı Ofis Binası.
23.5 x 18.5 cm., Env. No. 100 / 163.

Sultan II. Abdülhamid Dönemi

Hicaz Demiryolu

Sultan II. Abdülhamid, askerî ve siyasi açıdan önem taşıyan Hicaz Demiryolu'nun yapılmasını, bazılarına göre doğum günü olan 1 Mayıs'ta bazılarına göre de 1900 yılının Nisan ayında açıklamıştır. Demiryolu hattı, hac yolculuğunu kolaylaştıracağı gibi, asker ve malzeme sevkiyatını da kolaylaştıracaktı. Hac yolculuğunu kolaylaştırdığı için, Osmanlı sultanlarının 16. yüzyıldan beri imparatorluğa bağlı olan fakat hakim olamadıkları Arabistan'ı elinde tutmaları mümkün olabilecekti. Şam'dan başlayarak Medine'ye ulaşp, Mekke'de sona erecek olan bu hattın, yabancı sermaye olmadan Osmanlı Devletince inşâ edilip işletilmesi planlanmıştır. 1908 yılında Medine'ye kadar hat tamamlanmış fakat 450 kilometrelik Medine-Mekke bölümü Mekke emirlerinin desteklediği bedevi aşiretlerinin engellemeleri yüzünden yapılamamıştır.

*Ehâsin meâsir-i celîle-i Hazret-i hilâfetpenâhî'den olan Hamidiyye Hicaz Demiryolu'nun
iki yüz otuz ikinci kilometresindeki cesim köprü'nün garb cihetinden manzarası.*
Hamidiyye Hicaz Demiryolu'nun iki yüz otuz ikinci kilometresindeki büyük köprü'nün batı tarafından görünümü.
21x 28.5 cm, Env. No. 100 / 454.

Hamidiyye Hicâz Demiryolu Tebük Mescid-i Şerifi hâricinin hâl ve manzara-i sâbıkası.

Hamidiyye Hicaz Demiryolu Tebük Mescid-i Şerifi'nin dışının eski görüntüsü.

21.5 x 28.5 cm., Env. No. 100 / 483.

BASILE KARGOPOULO

PHOTOGRAPHE

DE S.M.I. LE SULTAN

CONSTANTINOPLE

PERA

Place du Tunnel N° 4

Succursale a Andrinople

Sultan II. Abdülhamid Dönemi Tiyatro

Sultan II. Abdülhamid, alafranga oyunları alaturka oyunlara tercih etmiş, Yıldız Sarayı Tiyatrosu ünlü sanatçıların gösterilerine sahne olmuştur. Bu gösterilere çoğu zaman vükelâ ile sefirler davet edilmişlerdir. Koleksiyondaki bir fotoğraf albümünde bulunan çeşitli sefaret mensupları ve eşlerinin tiyatral canlandırmaları, saray ile sefaretler arasındaki kültürel ilişkiyi yansıtmaktadır.

Hazret-i Süleymán ve Dairesi Halkı. Madmazel Pangalo bu dahi, Madmazel Holştayn ve hemşiresi, Madmazel Barker.
 Erkekler Almanya ve Avusturya sefharetleri memurlarındandır.
 Env. No. 11 / 1263 Albüm.

ایتالیا سفیری شہزادہ سیدہ (دانتہ) نالت
ممنونہ سیاتر سیدہ ملالہ

یونان سفیری کونوریوت
ممنونہ

ایسپانیا سفیری شہزادہ
ممنونہ سیاتر سیدہ ملالہ

ایسپانیا سفیری شہزادہ
ممنونہ سیاتر سیدہ ملالہ

ایسپانیا سفیری شہزادہ
ممنونہ سیاتر سیدہ ملالہ

ایسپانیا سفیری شہزادہ
ممنونہ سیاتر سیدہ ملالہ

Italya şuarâ-yı meşhûresinden (Dante)nin ma'şukası Beyatris'le mükâlemesi Yunan sefîri Konoriyotun'un mabdûmu, İspanya sefirinin oğlu şâir Dante'nin kıyâfetindedir, İspanya sefirinin kerimesidir ki Dante'nin ma'şukası kıyâfetindedir, İsveç sefirini kerimesi, İspanya sefirinin kerimesi Yunan sefiri Konoriyot'un oğlu, İspanya sefirinin oğlu şâir Dante'nin kıyâfetindedir, İspanya sefirinin kızı Dante'nin sevgilisi kıyâfetindedir, İsveç sefirinin kızı, İspanya sefirinin kızı.

Env. No. 11/ 1263 Albüm.

Belkıs ve maiyeti

توسمى برانيس
جنبله كوكى

ميرزا هريه بلى
يوسمى كوكى

آغا خانقاه
توسمى
يوسمى

توسمى
يوسمى

Belkıs ve maiyeti
Avusturya Sefhareti Serkâtiblerinden Mösyö Durat, Almanya Sefareti kâtiblerinden Kont Densmark (Belkıs'ın vezîri),
Kontes Brandis (Belkıs'ın buhurdancısı), General Hobbe'nin zevcesi (Belkıs kıyâfetindedir).
Env. No. 11 / 1263 Albüm.

نابولی کویلیری تقلیدی

کله سقاقد سغیلکازی حوسو وینا مات کویلیری
و محمدی

Napoli köylüleri taklidi
İngiltere Sefâreti maslahatgüzârı Mösyö Vindam'ın kerîmeleri ve mahdûmu.
Env. No. 11/ 1263 Albüm.

نابولی بالیچی قیزلری

مادمازل کاپورالی
مادمازل راسکون
بانکا اچینچی دیرکتوری موسیو

Napoli balıkçı kızları Banka üçüncü direktörü Mösyö Fonhas'ın baldızı, Madmazel Raskon İspanya Sefirinin kerimesi, Madmazel Kaporali.
Env. No. 11 / 1263 Albüm.

*İki karındaş Vindam Napoli çalgıcısı kıyafetinde.
Env. No. 11 / 1263 Albüm.*

Belkıs'ın musâhibelerinden Amerika Konsolosunun kerimesi Madmazel Hepp.

Env. No. 11 / 1263 Albüm.

Belkis, General Hobbe'nin zevcesi.

Env. No. 11 / 1263 Albüm.

Isveç Sefirinin kerimesi, Hazret-i Süleymân'ın zevcesi kıyafetinde.
Env. No. 11 / 1263 Albüm.

*Isveç Sefirinin kerimesi, zevce-i Süleymân kıyafetinde.
Env. No. 11 / 1263 Albüm.*

Hazret-i Süleymân'ın Alemdârı, Fransa serkâtibi Mösyö Jeri.
Env. No. 11 / 1263 Albüm.

Sultan II. Abdülhamid Dönemi

Devlet Adamları ve Görevlileri

Sultan II. Abdülhamid tarafından 1891 yılında müşir ve sonra sadrazamlığa getirilen ve fotoğrafçılığa merakı bilinen Ahmed Cevad Paşa, Abdullah Biraderler'in çektiği renklendirilmiş fotoğraf.

76.5 x 44.5 cm., Env. No. 12 / 2633.

İşkodra Müdafii olarak tanınan Rıza Paşa(Hasan Rıza), Abdullah Biraderler'in çektiği
Joseph Manas tarafından renklendirilmiş fotoğraf.
78.5 x 58 cm., Env. No. 100 / 1271.

Mısır Hıdîvi Abbas Hilmi Paşa, M. Fathi Photographie de la Famille Khediviale Caire.

19.5 x 12 cm., Env. No. K 86-60.

Sultan II. Abdülhamid ve Sultan Reşad dönemlerinde sadarete getirilen Sadrazam Kâmil Paşa.
N.S. Athanassiades, Smyre 18.5 x 12 cm., Env. No. 64 / 1176-3.

Sultan II. Abdülhamid Dönemi

Bedirhan Ailesi

Ali Şamil.

14.5 x 10 cm., Env. No. 100 / 252.

Cizre Emiri Bedirhan Paşa'nın oğlu olan Ali Şamil Paşa, hikayeci ve romancı Halide Edip Adıvar'ın küçük yaşta kaybettiği annesi Bedirfem Hanım'ın ilk eşidir. Üsküdar kumandanı iken yeğeni Abdürrezzak yüzünden bütün aile Trablusgarp'a sürülmüşlerdir. Ömrü ailesi yüzünden sürgün ile affedilmeler arasında geçmiştir.

Merkum (adı geçen) Ali Şamil Paşa.
22x 16 cm., Env. No. 100/ 277.

Ali Şamil'in çocukları, Raphael Khndamian Photographie Kadıköy.
Ali Şamil'in Bedirfem Hanım'dan olan kızı Mahmure dışında altı çocuğu daha vardı.
14.8 x 11 cm., Env. No. 100 / 287.

*Beylik martiri ile İşkodra'da Ali Şâmil'in hânesinde bulunmuştur,
Bedirhan ailesinden iki çocuk Nicolo A. Idromeno in scutar D'Albania.
16.2 x 10.2 cm., Env. No. 100 / 279.*

Ali Şamil'in damadı Yusuf'un gençliği.
A.T Sedefjian, 18.5 x 12.5 cm., Env. No. 100 / 270.

Bedirhanı Abdürrezzak, 9 Eylül 1321 (22 Eylül 1905).

Phyebus, 18.5x 12.5 cm., Env. No. 100/ 267.

Ali Şamil Paşa'nın yeğeni Abdürrezzak, yol çalışmaları için İstanbul şehremini Rıdvan Paşa ile tartışmışlar ve bir gece Rıdvan Paşa, Ali Şamil'in evinin yakınlarında öldürülmüştür. Katiller, Üsküdar kumandanı Ali Şamil Paşa'ya teslim edilmiş, fakat yeğeni Abdürrezzak'ın müdahalesi ile sabahleyin serbest bırakılmışlardır. Bunun üzerine, Sultan II. Abdülhamid bütün aileyi Trablusgarp'a sürmüştür.

Yine O günde Hristiyan fotoğrafçıya aldırıldığı kerimesi Talib'in zevcesi,
Bedirhan ailesinden Bab-ı Seraskeri Evrak Müdürü Sami'nin kızı, doktor Tâlib'in eşi.
Nicolas Andriomenos, 13.5 x 9 cm., Env. No. 100 / 314.

Yine O günde Hristiyan fotoğrafçıya aldırıldıkları "Talib'in" bemsireleri
Bedirhan ailesinden Bab-ı Seraskeri Evrak Müdürtü Sami'nin damadı doktor Tâlib'in kızkardeşleri.
Nicolas Andriomenos, 13.5 x 9 cm., Env. No. 100 / 315.

Tine O günde Hristiyan fotoğrafçıya aldırdığı 1) Talib'in hemşiresi 2) Sami'nin ikinci kerimesi
Sağdan Sola: 1) Bedirhan ailesinden Bab-ı Seraskeri Evrak Müdürü Sami'nin damadı doktor Talib'in kızkardeşi
2) Bab-ı Seraskeri Evrak Müdürü Sami'nin kızı.

Nicolas Andriomenos, 13.5 x 9 cm., Env. No. 100 / 313.

Sami'nin Beyoğlu'ndaki Hristiyan fotoğrafçı Nikolaki'yi banesine getirüb aldırıldığı hususi fotoğrafı. Sami.

Bedirhan ailesinden Bab-ı Seraskeri Evrak Müdürü Sami ve torunu.

Nicolas Andriomenos, 13.5 x 9 cm., Env. No. 100 / 312.

*Doktor "Tâlib" Bab-ı Seraskeri Evrak Müdürü Sâmî'nin damadı.
Nicolas Andriomenos, 14.5 x 10 cm., Env. No. 100 / 264.*

Bedirhan ailesinden Bab-ı Seraskeri Evrak Müdürü Sami'nin damadı Doktor Tâlib'in diğer vaz'iyeti.
N. Andriomenos, 14.2 x 10.5 cm., Env. No. 100 / 288.

Bedirhan ailesinin grup fotoğrafı. Soldan Sağa: Binbaşı Said, enişteleri Midillü Mutasarrıfı (Midilli Sancağı İdare Amiri) Galib Paşa, merkum (adı geçen) Abdürrezzak, Kaim-makam (Kaymakam) Bedir Hân, enişteleri Kaim-makam (Kaymakam) Cemil.

24 x 30.5 cm., Env. No. K 127-39

Yerel giysili Bedirhan ailesinden bir adam.
B. Kargopoulo, 14 x 11 cm., Env. No. 100 / 266.

*Yozgad mutasarrıfı Hüseyin'in dâmadı, Bedirhan ailesinin yakın çevresinden.
Costaki Vaphiadis, 13.2 x 10 cm, Env. No. 100 / 310.*

Mekteb-i Sultani talebesinden Süreyyâ, ailenin yakın çevresinden.

15.9 x 11 cm., Env. No. 100 / 278.

Kartal'da Yakacık'daki hanelerinde der-dest olunan (alınan) fotoğraflar miyânında zuhûr iden resim,
 1-(?) 2-Feridun (?) 3-Abdurrahman 4-Merkûm (adı geçen) Midhat
 Fotoğraf üzeri: Merhûm Hacı Salih, Fotoğraf altı: Bedirhan ailesinden, Merkûm Midhat'ın kayınbirâderleri.
 10 x 11.5 cm., Env. No. 100 / 309.

Mekteb-i Sultani talebesi Süreyya, Ankaralı müfettiş Emin'in oğludur. *Ankara'da müfettiş Emin ve mahdûmları (oğulları).*
16.5 x 12 cm, Env. No. 100 / 315 mü.

Sultan V. Mehmed Reşad

Yıldız Sarayın'da oturmak istemeyip, Dolmabahçe Sarayına yerleşen Sultan V. Mehmed Reşad.
Çap 10 cm; Env. No. 100 / 4910.

Sultan V. Mehmed Reşad.
Apollon, Çap 10 cm, Env. No. 64 / 1176-16.

Sultan V. Mehmed Reşad'ın oğlu Ömer Hilmi Efendi.
Sébah & Joaillier, 19 x 12 cm, Env. No. K 128-16.

Sultan V. Mehmed Reşad'ın oğlu Mahmud Necmeddin Efendi.
Sébah & Joaillier, 19 x 12.5 cm., Env. No. K 128-22.

Sultan V. Mehmed Reşad'ın oğlu Mehmed Ziyaeddin Efendi.
Sébah & Joaillier, 19 x 12.5 cm, Env. No. K 128-17.

Sultan V.Mehmed Reşad'ın I.Dünya Savaşı sırasında Dolmabahçe Sarayı Selamlık giriş cephesi önünde alaylara sancak teslim töreni.
29 x 39 cm., Env. No. K 127-14

Dolmabahçe Sarayı'na getirilen mobilyalar.
17 x 23 cm., Env. No. 100 / 1393.

Dolmabahçe Sarayı, Yıldız'da oturmayı tercih eden Sultan II. Abdülhamid'in 33 yıllık iktidarı süresince bakımsız kalmıştır. Dolmabahçe'de oturmayı tercih eden Sultan V. Mehmed Reşad, Sarayı onartıp, Yıldız Sarayın'dan eşya getirtmiştir.

Dolmabahçe Sarayı'na getirilen mobilyalar.
17 x 23 cm., Env. No. 100 / 1394.

Dolmabahçe Sarayı'na getirilen mobilyalar.
17 x 23 cm., Env. No. 100 / 1398.

Dolmabahçe Sarayı'na getirilen mobilyalar.
17 x 23 cm., Env. No. 100 / 1396.

Dolmabahçe Sarayı'na getirilen avize.
17 x 23 cm., Env. No. 100 / 1399.

Dolmabahçe Sarayı Yazı Mahalli.
17 x 23 cm., Env. No. 100 / 1397.

Sultan V. Mehmed Reşad saltanat kayığında.
Sigm., Weinberg, 21 x 26.5 cm., Env. No. 100 / 5044 Albüm.

Sultan V. Mehmed Reşad'ın Hereke gezisi 1910.
Sigm., Weinberg, 20.5 x 26 cm., Env. No. 100 / 4908.

Sultan V. Mehmed Reşad Dönemi

Hademe-i Hümayûn ve Muzıka-i Hümayûn

Aynı kışlada bulunup, sayıları artan Muzıka-i Hümayûn ve Hademe-i Hümayûn görevlilerinin, liyakatine göre sayıları azaltılmıştı. İhtiyaç olan personelde muzıka ve hademe olarak iki kısım halinde görevini sürdürmüşlerdi. Muzıkacılar üstü kırmızı altı beyaz, hademeler üstü beyaz altı kırmızı alay elbisesi giyiyorlardı. Hademe-i Hümayûn için ayrıca büyük alaylara mahsus olan kalpakla beyaz tuğdan oluşan bir serpuş yaptırılmıştı. Büyük alaylarda saray ihtişamını hissettiren Hademe-i Hümayûn görevlileri, zarif ve seçkin kişilerden oluşuyordu.

Hademe-i Hümayûn görevlileri, Osmanlılarda saray hizmetinde bulunuyorlardı. Ziyafetlerde, mabeyn sofalarında ve merdivenlerde şaşısalı duruşları ile padişahı ziyarete gelen Bulgar ve Sırp krallarını etkilemişlerdir. Gümüşsuyu Kışlası'ndan Dolmabahçe Sarayı'na gelirler ve Hünkar'ın Hususi Dairesi'nin medhali olan Zülveçheyn'in dış kapısında nöbet tutarlardı. Alkışçılar denilen Hademe-i Hümayûn görevlileri de Hünkar'ın arabasıyla geçeceği yerlerde halka halinde toplanıp alkışlardı.

Hâdeme-i Humâyûn Müdür Muâvini, Hâdeme-i Humâyûn Müdürü, Ser- Müezzîn-i Hazret-i Şehri-yârî (Ser-Sâzende).
Padişahın baş müezzini (baş sazendesi), Saray görevlilerinin Müdürü, Saray görevlilerinin Müdür Yardımcısı.
Phébus, 16 x 25 cm., Env. No. 100 / 726.

*Müsika-i Hümayûn Kısım Muallimi, Müsika-i Hümayûn Kısım Muallimi, Müsika-i Hümayûn Orkestra Muallimi,
Müsika-i Hümayûn Muallim Muavini, Müsika-i Hümayûn Muallimi.*

Phébus, 16 x 25 cm., Env. No. 100 / 725.

21 Temmuz 1913'te Edirne'nin geri alınması, Balkan ülkeleriyle barış antlaşmalarının yapılması, Osmanlı'nın I. Dünya Savaşı'na girmesi Sadrazamlığı sırasında olan Sait Halim Paşa ile Enver Paşa, Talat Paşa, Halil Mentesh gibi ünlü isimlerden oluşan kabine.

19 x 25 cm., Env. No. K 128-2.

Sultan V. Mehmed Reşad Dönemi

Askeri Müze

Askeri Müze Koleksiyonu, İkinci Meşrutiyet sonrası Ahmed Muhtar Paşa'nın başkanlığındaki komisyonun İstanbul dışından getirttiği silahlar ile büyüme göstermiştir. Yeniçeri kıyafetleri, kurulan mehterhâne ile Askeri Müze zenginleşmiştir. Koleksiyondaki Apollon'un çektiği ve Askeri Müze'nin çeşitli fotoğraflarından oluşan albümde, Sultan V.Mehmed Reşad döneminde müzenin çağdaş bir görünüm kazandığı görülmektedir.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913 .
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

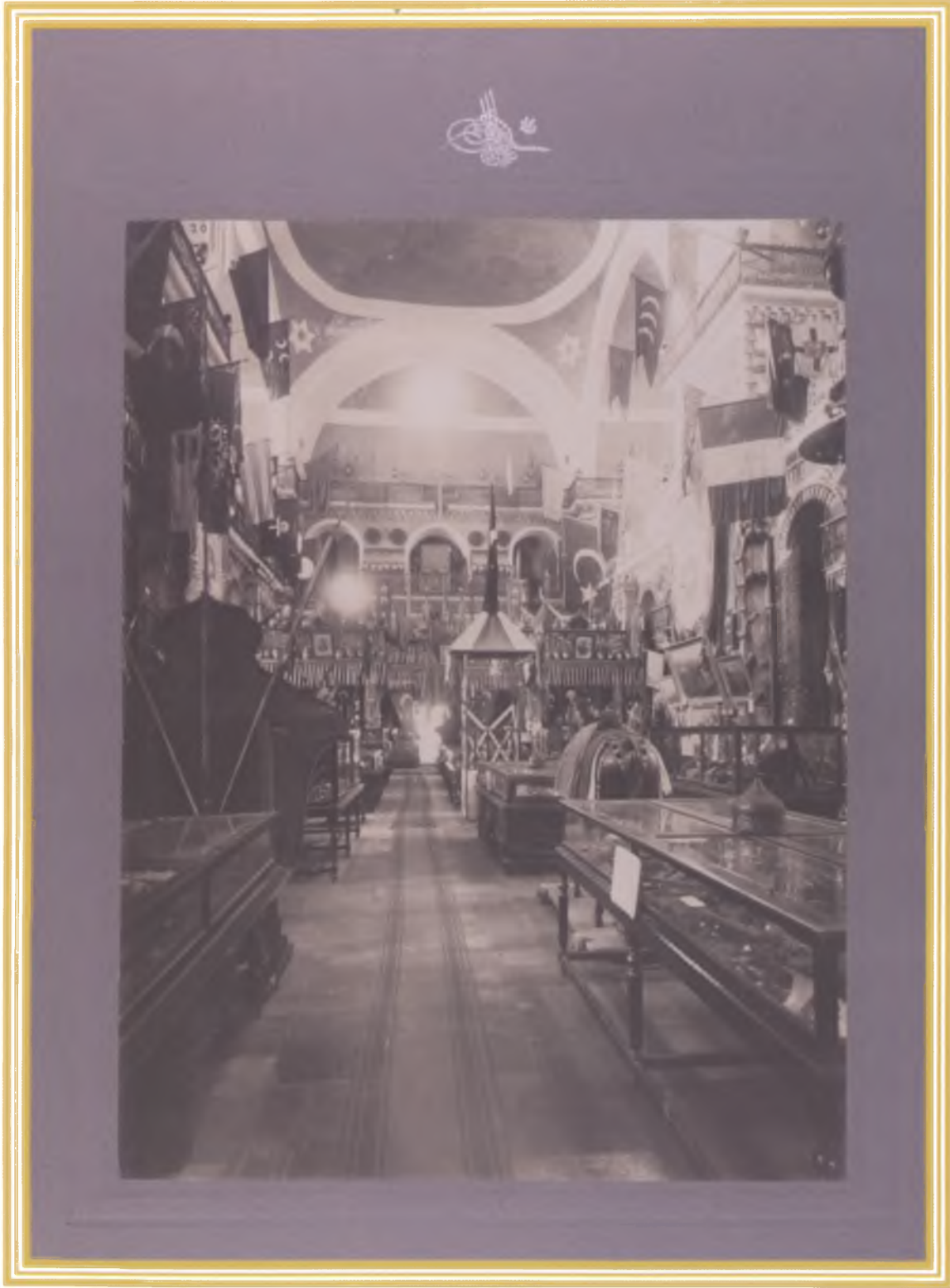
Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze efradından ve Öztürk Haremçyn Aşiretinden Yörüköğlu Gâzi. Askeri Müzesi kapucusu Öztürk Haremçyn Aşireti'nden Yörüköğlu Kadir Çavuş. Askeri Müzesi Nizâmiye kapusu-23 Teşrin-i sâni 1329 (06 Aralık 1913).

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.

Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Askeri Müze'den fotoğrafların yer aldığı albümden, 1913.
Apollon, Env. No. 11 / 1260.

Sultan V. Mehmed Reşad'ın Cenazesi

Yıldız Sarayı'nda ölen Sultan V. Mehmed Reşad'ın cenazesi, Çırağan İskelesi'ne indirilip buradan istimbotla Topkapı Sarayı'na götürülmüş, daha sonra da Eyüp'teki türbesine gömülmüştür.

Sultan V. Mehmed Reşad'ın cenaze töreni fotoğraflarının yer aldığı albümden, 3 Temmuz 1918 tarihli.

Env. No. 64 / 1174 Albüm.

Sultan V. Mehmed Reşad'ın cenaze töreni fotoğraflarının yer aldığı albümden, 3 Temmuz 1918 tarihli.
Env. No. 64 / 1174 Albüm.

Sultan V. Mehmed Reşad'ın cenaze töreni fotoğraflarının yer aldığı albüm, 3 Temmuz 1918 tarihli.
Env. No. 64 / 1174 Albüm.

Sultan V. Mehmed Reşad'ın cenaze töreni fotoğraflarının yer aldığı albüm, 3 Temmuz 1918 tarihli.
Env. No. 64 / 1174 Albüm.

Sultan VI. Mehmed Vahdeddin

Veliht iken Nicolas Andriomenos'tan fotoğraflılık dersleri alan Sultan VI. Mehmed Vahdeddin.
Apollon, 58 x 48 cm., Env. No. K 242

Ertuğrul Yatı'nda şehzâdelerin toplu halde görüldüğü fotoğraf.

Oturanlar Soldan Sağa: Mehmed Seyfeddin Efendi, Abdülmecid Efendi, Mehmed Vahdeddin Efendi, Mehmed Ziyâeddin Efendi, İbrahim Tevfik Efendi.

Ayaktakiler Soldan Sağa: Mehmed Cemâleddin Efendi, Ömer Hilmi Efendi, Mahmud Necmeddin Efendi,

Ahmed Nihad Efendi, Mehmed Abdülhalim Efendi, Osman Fuad Efendi, Ömer Fârûk Efendi.

Phêbus, Env. No. 100 / 5044.

Sultan VI. Mehmed Vahdeddin'in kızları Ulviye ve Sabiha Sultan'ın çocukluğu.
Portrait Salon, Env. No. K 128 / 13.

Sabiha Sultan ile Ömer Fârûk Efendi'nin düğün fotoğrafı. Soldan Sağa: Ulviye Sultan, Dürrüşhevâr Sultan, Nazikeda Başkadınefendi, Sabiha Sultan, Mehmed Ertuğrul Efendi, Şehsuvâr Başkadın Efendi, 29 Nisan 1920.
Sébah & Joaillier, 16 x 22.5 cm., Env. No. 100 / 4877.

Sabiha Sultan'ın düğün fotoğrafı.
Sébah & Joaillier, 16 x 22.5 cm., Env. No. 100 / 4859.

Sultan Vahdettin'in Emine Nazikeda'dan doğan kızı Sabiha Sultan'a Anafartalar kahramanı Mustafa Kemal Paşa tarafından yapılan evlilik teklifi hala gündemde olan ve merak edilen bir konudur. Birbirlerini seven Sabiha Sultan ile Ömer Fârûk Efendi Yıldız Sarayı'nda 29 Nisan 1920 tarihinde evlenirler. Sabiha Sultan Brüksel dantelinden uzun kuyruklu bir gelinlik giymiştir.

Sabiha Sultan'ın düğün fotoğrafı.
Sébah & Joaillier, 16 x 22.5 cm., Env. No. 100 / 4858.

Halife Abdülmecid

Sultan Abdülaziz ve Hayranıdil Kadınefendi'nin oğlu olarak Dolmabahçe Sarayı'nda doğan Abdülmecid Efendi, babasının 1876 yılında ölümü üzerine, Ortaköy Fer'iyye Sarayı'nda yaşarken Sultan II. Abdülhamid tarafından kendisine Çamlıca Tophanelioğlu'ndaki köşk 1895 yılında hediye edilince, kışları Fer'iyye Sarayı'nda yazları Bağlarbaşı'ndaki köşkte ikamet etmeye başladı. Bağlarbaşı'ndaki köşkünde sanat ve edebiyat çevresiyle yakın ilişki içinde oldu.

Fer'iye Sarayı, Bağlarbaşı'ndaki köşkte ve Dolmabahçe Sarayı Veliht Dairesi'nde resim atölyelerinde çalışan Abdülmecid Efendi, halife olunca da Dolmabahçe Sarayı'ndaki atölyesinde çalışmalarını sürdürdü. Resim ve müzik ile uğraşan Abdülmecid Efendi, yerli ve yabancı pek çok gazeteye abone olarak Avrupalının kültür ve sanat ortamını yakından takip ederdi. Fer'iyye Sarayı, Bağlarbaşı'ndaki köşk ve Veliht Dairesi'nden sonra Dolmabahçe Sarayı'nda da özel kütüphanesi bulunup kütüphanesini Veliht Dairesi'nden Dolmabahçe Sarayı Mabeyn'deki Hünkâr Odası'na taşıdı.

Halife Abdülmecid, 1922-24.
Sebah & Joaillier, 22 x 14 cm., Env. No. 100 / 4779

'Abdülmecid Efendi' Küskü önünde at arabası.
17 x 23 cm., Env. No. K 128 - 21.

Abdülmecid Efendi.
Ferit İbrahim, 12x17 cm. , Env. No. 64 / 2190-04 .

Abdülmecid Efendi oğlu Ömer Fârûk ile kütüphanesinde.
Apollon, 20 x 26 cm., Env. No. 64 / 2190-11.

Dolmabahçe Sarayı Süferâ Salonu'nda Halife Abdülmecid ve maiyeti.
17 x 22.5 cm., Env. No. K 237 - 4 .

Halife Abdülmecid Dolmabahçe Sarayı Kristal Merdiven'de, 1922-24.
Sébah & Joaillier, 21 x 27.5 cm., Env. No. 100 / 5194.

Abdülmecid Efendi, Himye-i Etfl Cemiyeti Misfirhnesi'nde ksz ve yetim çocuklar ile 1921.
24 x 36 cm., Env. No. 100 / 4811.

Abdülmeçid Efendi, eşi Şehsuvâr Başkadınefendi, oğlu Ömer Fâruk Efendi ve kızı Dürrüşehvâr Sultan ile birlikte.
22.5 x 17 cm., Env. No. 100 / 643.

Şerif Ali Haydar'ın köşkünün bahçesinde bir grup fotoğrafı, Çamlıca, 1919.
(Oturanlar Soldan Sağa: Şerif Ali Haydar, Dürrüşhevâr Sultan, Abdülmecid Efendi ve Sait Halim Paşa.
Ayaktakiler Ömer Faruk Efendi, Saray mensupları ve subaylar)
9 x 14 cm., Env. No. K 166 Albüm.

Abdülmecid Efendi, ŗair ve yazar Abdülhak Hamid'in resmini yaparken.
18 x 24 cm., Env. No. 100 / 4822

Abdülmecid Efendi, ŗâir ve yazar Abdülhak Hamid'in resmini yaparken.
17.5 x 24.5 cm., Env. No. 100 / 4823

Abdülmecid Efendi, Sultan II. Mahmud'un ve Sultan Abdülaziz'in tabloları önünde.
19.2 x 25.5 cm., Env. No. 64 / 2190-10

Abdülmecid Efendi, babası Sultan Abdülaziz'in resmini yaparken.

25 x 19.2 cm., Env. No. 64 / 2190-9

Abdülmeçid Efendi'nin müzik çalışması.
9 x 14 cm., Env. No. K 166 Albüm.

Bağlarbaşı'ndaki Abdülmecid Efendi Köşkü.
20.5 x 26 cm., Env. No. K 86 - 48.

Abdülmecid Efendi'nin gençliği.
Phébus, 22.2 x 17 cm., Env. No. 64/ 2190-01.

Yapışdım dâmen-i pâk-i rızâya ber çi bâd âbâd Sarıldım bâk-i-pâ-yı Mustafa'ya ber çi bâd âbâd 1326
Allahın rızasına yapıştım ve çok kâr ettim Hz. Muhammed Mustafa'nın ayağına sarıldım ve yine çok kâr ettim 1910.
Ramazan'ın onbeşinde özel bir törenle başta Padişah olmak üzere ziyaretçilere açılan Topkapı Sarayı "Hirkâ-i Saadet
Dairesi" önünde Abdülmecid Efendi ve yakınları.

17 x 12 cm., Env. No. 64 / 1136.

Üniformalı Abdülmecid Efendi.
Sébah & Joaillier, 21 x 16 cm, Env. No. 64 / 2190 - 07.

Abdülmecid Efendi'nin eşi ve Ömer Fârûk Efendi'nin annesi Şehsuvâr Başkadınefendi.
Sébah & Joaillier, 22 x 13.5 cm, Env. No. 64 / 2190 - 18.

Abdülmecid Efendi ile Şehsuvâr Başkadınefendi'nin oğlu ve Dürrüşehvâr Sultan'ın ağabeyi
Ömer Fârûk Efendi'nin ocukluĐu.
Sbah & Joaillier, 14.5 x 9 cm., Env. No. 100 / 571.

Abdülmecid Efendi ile Şehsuvâr Başkadınefendi'nin oğlu ve
Dürrüşehvâr Sultan'ın ağabeyi Ömer Fârûk Efendi'nin çocukluğu.
Sbah & Joaillier, 14.5 x 7 cm., Env. No. 100 / 572.

Abdûlmecid Efendi ile Şehsuvâr Başkadınefendi'nin oğlu ve Dürrüşehvâr Sultan'ın ağabeyi
Ömer Fârûk Efendi'nin çocukluğu.
Sébah & Joaillier, 19 x 13 cm., Env. No. 100 / 564.

Ömer Fârûk Efendi ders çalışırken.
Sébah & Joaillier, 23 x 16.2 cm., Env. No. 64 / 2190.16

Sevgili pederime takdim. Oğlu Ömer Fârûk, 10 Eylül 1918.

19 x 13 cm., Env. No. 100 / 4862.

Almanya'da Potsdam Askeri Akademisi'nde eğitim görüp Harbiye Nâzırı Enver Paşa'nın emri ile Alman ordusunda Silezya ve Yerdun cephelerine tayin edilmiş ve İmparator tarafından Ömer Fârûk Efendi'ye en büyük Alman nişanı verilmiştir.

Ömer Fârûk Efendi.
22 x 16 cm., Env. No. 100 / 4840.

Sabiha Sultan ile Ömer Fârûk Efendi'nin düğün fotoğrafı, 29 Nisan 1920.
Sébah & Joaillier, 17 x 22.5 cm., Env. No. 100 / 4860.

Neslişâh Sultan'ın bebekliği.
Sébah & Joaillier, Çap 10.2 cm., Env. No. 100 / 549.

Sabiha Sultan ile Ömer Fârûk Efendi'nin Fatma Neslişâh, Zehra Hanzâde ve Necla Hibetullah adlı üç çocuğu olmuştur. İlk çocukları Neslişâh Sultan 04.02.1921 tarihinde Nişantaşı Sarayı'nda dünyaya gelmiştir.

Neslişâh Sultan'ın çocukluğu.
Sébah & Joaillier, 20 x 13.5 cm., Env. No. K 128-3.

Adı “şahlara mahsus inci” anlamına gelen Dürrüşehvâr Sultan'ın bebekliği.

14 x 10 cm, Env. No. 100 / 340

2006 yılının şubat ayında vefat eden Dürrüşehvar Sultan, Abdülmecid Efendi ile Atiyye Mehisti Hanım'ın kızıdır. 1931 yılında Halife'nin Nice'deki ikâmetgâhında Dürrüşehvâr Sultan ile Haydarâbad Nizâmı'nın oğlu Âzâm Cah ile evlenmiştir. Bu evlilikten Bereket Ali ve Kerâmet adlı iki oğlu olmuştur.

Dürrüşhevâr Sultan.
Phebus, 18.5 x 12 cm., Env. No. 100 / 575.

Dürrüşehvâr Sultan.
Sébah & Joaillier, 21.5 x 14 cm., Env. No. 100 / 560

Dürrüşhevâr Sultan.
Sébah & Joaillier, 22.5 x 14.5 cm., Env. No. 100 / 341.

Dürrüşehvâr Sultan.
22 x 13.5 cm., Env. No. 100 / 562.

Dürrüşhevâr Sultan ile yeğeni Neslişah Sultan.
17.5 x 12 cm., Env. No. K 129.

Dürrüşevhâr Sultan tahta başında ders çalışırken.
11.2 x 8 cm., Env. No. 100 / 565.

Dürrüşhevâr Sultan.
Sâhah & Joaillier, 17.5 x 12 cm., Env. No. K 129.

Veliâhd-ı saltanat devletlû necâbetlû Abdülmecid Efendi Hazretleri'ne nâciz bir takdîm-i ubûdiyyetkârânedir. Teyfik Saltanatın veliahdı soylu yüce Abdülmecid Efendi Hazretleri'ne sadakatimin ufak bir takdimidir. Sadrazam Tevfik Paşa.
Apollon, 16 x 11 cm., Env. No. K 128-25.

Müze-i Hümayûn ve Sanayi-i Nefise Mektebi'nde görevini ölene kadar sürdüren Osman Hamdi Bey'e Oxford Üniversitesi tarafından 7 Ekim 1909 tarihinde fahri doktorluk verilmiştir.
Hillst & Saunders. Oxford, 14.5 x 10 cm., Env. No. 100 / 4903.

Abdülmecid Efendi'nin yakın dostu, şâir ve yazar Abdülhak Hmid Tarhan.
20 x 17.5 cm., Env. No. 100 / 669.

Osmanlı İmparatorluğu'nun varisi ekselanslarına; en derin saygılarımla Constantinople 1921. Carl Berger.

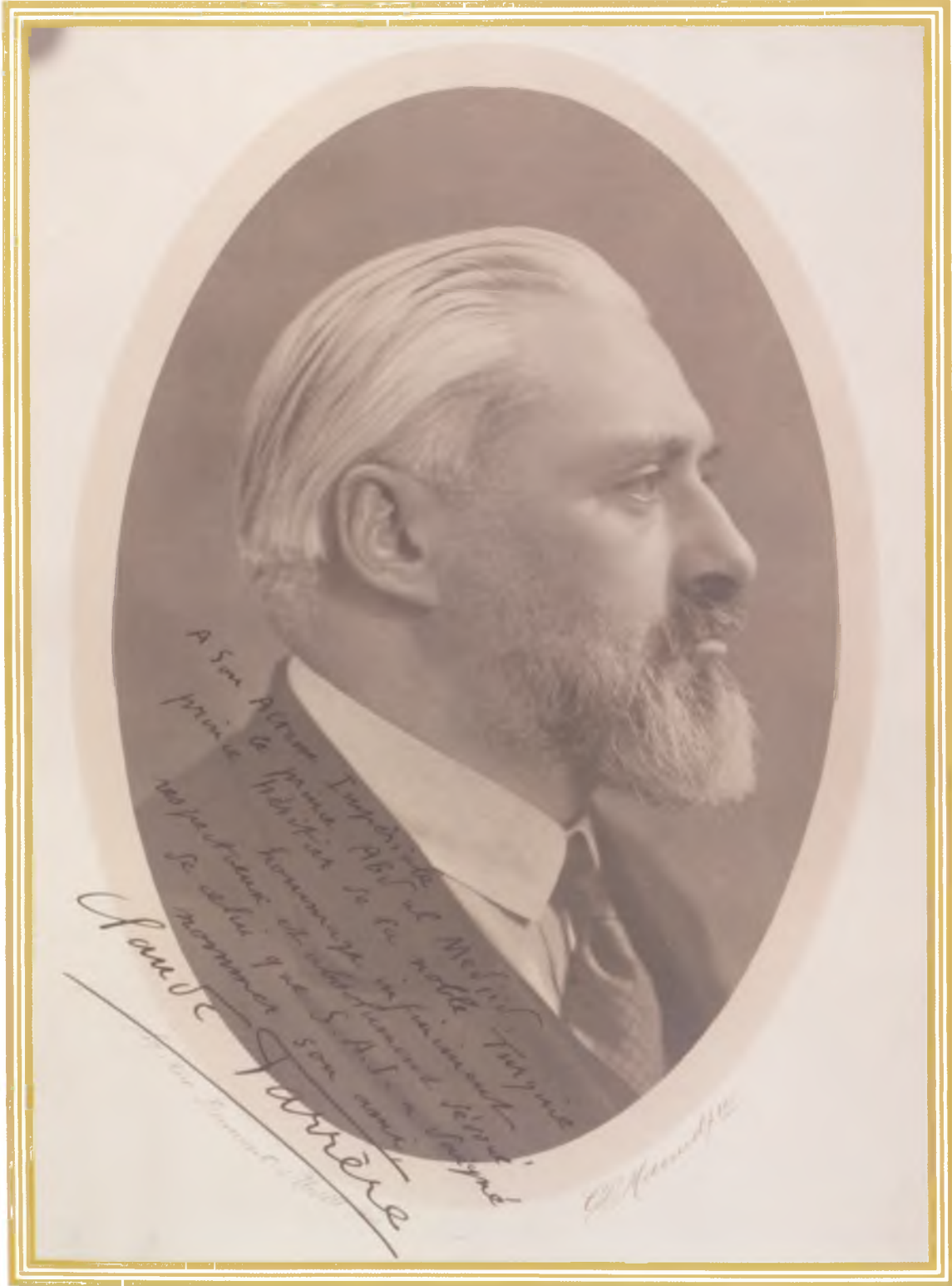
Abdûlmecid Efendi Macar asıllı piyanist Hëgyei ve Macar asıllı keman virtüözü

Carl Berger'den profesyonel anlamda müzik dersleri almıştır.

Photographs Proffessor H. Lennard Wien, 21 x 16 cm., Env. No. K 86-35.

Osmanlı topraklarını paylaşma politikalarına yayınları ve konuşmaları ile karşı çıkan, İstanbul'un fahri hemşerisi Pierre Loti.
15 x 10 cm., Env. No. 12 / 2435.

Saygıdeğer, nâzik ve her şeyin ötesinde, bizi bir dost olarak kabul etme lütfunda bulunan asil Türk Devleti'nin Velihtı

Abdülmecid Efendi'ye Claude Farrère

Osmanlı topraklarını paylaşma politikalarına karşı çıkan, Claude Farrère.

26 x 17.5 cm., Env. No. K 86-36

Bayan Farrère'nin Abdülmecid Efendi'nin eşi Şehsuvâr Başkadınefendi'ye imzaladığı fotoğrafı, 1922.

26 x 21.5 cm., Env. No. K 86-75

Mustafa Kemal Atatürk

Env.No:12/2567

1 - Halife Müslümin Abdülmecid Efendi
Hazretleri

2 - Mustafa Kemal Paşa Hazretleri

3 - İsmet Paşa Hazretleri

4 - Fevzi Paşa Hazretleri

5 - Kazım Karabekir Paşa

6 - Nurettin Paşa Hazretleri

7 - Refet Paşa Hazretleri

8 - Rauf Bey Hazretleri

9 - Cevat Paşa Hazretleri

10 - Kazım Paşa Hazretleri

11 - Halid Paşa Hazretleri

Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal ile Türkiye'deki değişimden etkilenerek ülkesinde reformlar başlatan fakat 1929 tahtını bırakmak zorunda kalan Afgan Kralı Amanullah Han, 1928.

Phēbus, 59.5 x 41 cm., Env. No. K 280.

Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal ile Afgan Kralı Amanullah'ın da içinde bulunduğu bir grup resmidir.
Grupta İsmet Paşa, Meclis Reisi Kâzım Paşa gibi tarihimizde iz bırakan ünlü kişiler ile Amanullah Han'ın maiyeti bulunmaktadır, 1928.
Phébus, 46 x 59.5 cm., Env. No. K 281.

Türk tarihi üzerine çalışmalar başlatan Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal, Ankara Türk Ocağı Halk Evleri Binası'nda Türk Tarih Tetkik Cemiyeti'nin toplantısında, 19 Temmuz 1931.

26.5 x 37 cm., Env. No. 60 / 208.

Dönemin Ünlü Fotoğrafçıları

Abdullah Frères (Abdullah Biraderler)

İpekli kumaş ticareti ile uğraşan Abraham ile Roza'nın 3 kız ve 5 erkek çocuğundan biri olarak 1839 yılında İstanbul Ortaköy'de doğmuş olan Kevork, bölgenin popüler okullarından olan Lusavoriçyan Okulu'nda Mıgırdiç Beşiktaşlıyan'dan ders aldı. Kevork'un ağabeyi Viçen Abdullah, sedef ve fildişi üzerine yaptığı minyatürlerle birinci sınıf ressam olarak İstanbul'da ün yapmıştı. Abdullah, resim konusundaki bu yeteneği nedeniyle İstanbul Beyazıd'da 1856'da bir fotoğraf stüdyosu açan Alman kimyager Rabach'ın yanında rötuşçu olarak çalıştı. 1858'de Kevork, kardeşleri Viçen ve Hovsep ile birlikte Rabach'ın stüdyosunu devraldı. Kevork ve Viçen, fotoğraf teknikleri üzerinde araştırmalar yapmak üzere, fotoğrafçılığın merkezi Paris'e gittiler. Abdullah Frères adındaki stüdyolarının ünü artmış, 1860'ların başında başkentin Batı tarzı yaşama en yakın bölgesi olan Pera'ya taşınmışlardı. Beyazıd'daki stüdyoyu da 1867 yılında Andreomenos'a devrettiler.

Sadrazam Fuad Paşa'nın önerdiği fotoğrafçı Abdullah Biraderler'in 1863 yılında çektiği portresini beğenen Sultan Abdülaziz; "Yüzüm ve asıl görüntüm, Abdullah Biraderler'in çektiği fotoğraflardaki gibidir. Emrediyorum, bundan böyle yalnızca onların çektiği fotoğraflarım resmî fotoğraf olarak tanınsın ve böyle kabul edilerek her tarafa dağıtılsın" emrini vermiştir. Sultan, "Ser fotoğrafı-i hazret-i şehriârî" rütbesi ile sanatçıları ödüllendirdi. 27 Şubat 1863'te, Sultanahmed'te açılan Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk ulusal sergisinde, Sultan Abdülaziz, kendi halkının tanıtımını Abdullahlar'ın fotoğrafları ile yapmıştır. Abdullahlar'ın yurt dışındaki ilk büyük başarısı ise 1867 yılında Paris Uluslararası Sergisi'nde olmuştur.

Kevork Abdullah Frères

Viçen Abdullah Frères

Hovsep Abdullah Frères

Abdullah Biraderler, desenli panolar, kadife perdeler, çeşitli sütunlar, günün modası kanepe, Doğuyu simgeleyen sedef kakmalı masalar, nargile, çubuk, sim işli terlikler gibi aksesuarları kullanarak özellikle stüdyo fotoğraflarında başarılıydılar. Sultan II. Abdülhamid döneminde de “Sultan Fotoğrafçısı” ünvanlarını bir süre korumuşlardır.

Abdullah Biraderler, stüdyolarında pek çok öğrenci yetiştirmişlerdir. 1886’da, Mısır Hıdivi Tevfik Paşa’nın çağrısı üzerine, gittikleri Mısır’da bir şube açtılar. Büyük başarı kazandıkları Kahire’deki şubeleri 1895’te kapandı. Başkent İstanbul’da kaliteli işler yapan fotoğrafçıların artması nedeniyle, Abdullah Biraderler eski ünlerini yitirdiler. Abdullah Biraderler, borçlarını ödeyebilmek için stüdyolarını bütün aletleriyle birlikte Sébah & Joaillier’e 1900 yılı sonunda satmak zorunda kaldılar.

Kargopulo

Abdullah Biraderler’in 24 Nisan 1877’de başlayan Osmanlı-Rus Savaşı sırasında azledilmeleri üzerine, Sultan II. Abdülhamid’in emriyle Osmanlı Hanedanı üyelerinin ve devlet adamlarının fotoğraflarının çekimi, bu fotoğrafların dağıtımı, ayrıca bütün sarayların ve hanedana ait köşk ve yalıların iç ve dış fotoğraflarının çekim işleri Vasilaki Kargopulo’ya verilerek sanatçıya “Ser fotoğrafi-i hazreti şehriyârî” unvanı verilmiştir.

Vasilaki Kargopulo, 1883’te Tünel stüdyosu ile birlikte Beyoğlu Caddesi 241 numaradaki ikinci şubelerini ve Edirne’de de bir şube daha açmıştır. 1879 - 1885 yılları arasında yerli ve yabancı üst düzey misafirler ile hanedan üyelerine hediye için Osmanlı Hanedanı ve Devlet Adamları serisinden fotoğraflar çekmiştir. Bu fotoğraflarda çoğunlukla Sultan Abdülaziz ve Sultan II. Abdülhamid’in sülâlesinden olan şehzâde, sultan veya hanım sultanların çocukluk ve gençlik dönemleri görülmektedir.

Sultan II. Abdülhamid tarafından çeşitli madalyalar ve nişanlar ile ödüllendirilen sanatçı, 28 Mart 1886 Pazar akşamı Beyoğlu’ndaki evinde kalp rahatsızlığından ölmüştür. Sultan II. Abdülhamid, 11 Nisan 1886 tarihli irade ile, ölen Vasilaki Kargopulo’nun yerine oğlu Konstantin Kargopulo’yu "Saray Fotoğrafçısı" olarak atamış ve genç fotoğrafçıya yardım etmesi için Manas ailesinden Saray ressamı ve minyatürcüsü olan Ermeni asıllı Josef Manas Efendi’yi (1835 - 1916) görevlendirmiştir. Milli Saraylar Arşivi’de yer alan Hazine-i Hassa’ya yazılmış bir dilekçeden Vasilaki Kargopulo’nun Yunanlı Tüccar Filyanli Foty’ya olan borcu ve hazineden alacaklarına ilişkin bilgiler bulunmaktadır. (MSA. Evrak II. 1304).

Sabah ailesi ile yakın ilişkisi olan Josef Manas, 9 Kasım 1888 tarihinde Sultan II. Abdülhamid’e Sébah& Joaillier tarafından çekilmiş Bursa’nın görüntülerini içeren albümün iletilmesine yardımcı olmuş, fotoğrafları çok beğenen Sultan II. Abdülhamid fotoğrafçıları 3. derece Mecidi nişanı ile ödüllendirmiştir. Sultan II. Abdülhamid, 1889 senesinde Konstantin Kargopulo’nun resmî görevine son vermiştir. Bunun ardından Konstantin Kargopulo, Aydın stüdyosunda 1921 yılına kadar fotoğrafçılık mesleğini sürdürmüştür.

Sébah & Joaillier

Suriyeli Hana ve Lisa'nın dördüncü çocuğu olarak 1823 yılında doğan Pascal Sébah, 1857'de, Avusturya Posta Ofisi'nin bulunduğu sokakta "El Chark Société Photographie" adlı stüdyoyu açmıştır. Grand Rue de Pera'da 232 numaralı yere daha sonra taşınmıştır. Grand Rue de Pera'daki Rus Elçiliği'nin bitişiğinde bulunan 439 numaralı yere ise 1860 yılında taşınmıştır. Fotoğrafçılık konusunda bilgili A. Laroche adlı bir Fransız stüdyonun üretimle ilgili bölüm sorumluluğuna getirmiş ve 1873'lü yılların sonuna kadar birlikte çalışmışlardır. Pascal, 1859 yılında Paris'teki Société Française de Photographie'den madalya kazanmıştır.

Stüdyosunda çektiği yerel giysili Osmanlı tipleri, sokaklar, çeşme, cami gibi anıtlar ve çarşıların görüntüleri, turistler tarafından büyük ilgi görmüştür. 27 Şubat 1863 tarihinde Sergi-i Umum-i Osmanî'ye iki İstanbul panoraması ile katılan sanatçı, 1867'de Paris Sergisi'nde bir ödül kazanmıştır. Pascal Sébah, Paris'teki sergilere de düzenli olarak katılmış ve madalyalar kazanmıştır. 1873 yılında Pascal Sébah'ın ressam Osman Hamdi Bey ile tanışması, Viyana Sergisi ve Mısır şubesini açmasıyla ünü artmıştır. 1873 Viyana Sergisi'nde, sergi komiserliğini Osman Hamdi Bey yapmış, Osmanlı hazinesinden çok değerli eşyalar ve çeşitli bölgelerin giysileri sergiye gönderilmiştir. Bu giysilerin büyük boyutlu fotoğrafları Pascal Sébah tarafından çekilerek albümü hazırlanmıştır. Les Costumes Populaires de la Turquie 1873 albümü ve sergi fotoğrafları için Sultan Abdülaziz, Pascal Sébah'ı Üçüncü Dereceden Mecidi Nişanı ile ödüllendirmiştir. Viyana'daki sergi organizasyonu tarafından da Pascal Sébah'a altın madalya ile birlikte 'Gelişim' ödülü, A. Laroche'a altın madalya ile 'Yardımcılar' ödülü verilmiştir. Pascal Sébah, 1883 yılında bir beyin kanaması sonucu felç olunca, kardeşi Cosmi, Pascal Sébah stüdyosunun yönetimine geçmiştir. 25 Haziran 1886 yılında Pascal Sébah ölmüştür.

Pascal Sébah'ın oğlu Jean, fotoğraf çekimleriyle uğraşmaya başlamış, 1888 yılında İstanbul'da çalışan fotoğrafçı Policarpe Joaillier ile ortak olmuş, Sébah & Joaillier adını almışlardır. 1889 yılında İstanbul'a gelen Alman İmparatoru Kaiser II. Wilhelm ve eşi Kraliçe Augusta Victoria'nın fotoğraflarını çeken Sébah & Joaillier firmasına başarısı nedeniyle, Prusya Sarayı'nın Fotoğrafçısı ünvanı verilmiştir. 1896'da Cosmi Sébah ölmüş ve Pascal Sébah'ın 24 yaşındaki oğlu Jean, yönetime geçmiştir. 1900'lerin başında Sébah & Joaillier firmasındaki ortaklığından ayrılarak Fransa'ya dönmüştür. Aynı yılın sonunda, Abdullah Bıraderler, borçları nedeniyle stüdyolarını bütün aletleriyle birlikte Sébah & Joaillier'ye satmışlardır.

Policarpe Joaillier'nin ayrılması üzerine Jean Pascal Sébah, tek başına yönettiği stüdyonun Kahire Şubesi'ni 1905 yılında kapatmıştır. 1910 yılında Jean Pascal Sébah, Hagop İskender ve Leo Perpignani ile ortak olmuştur. Bu ortaklıkları yirmi altı yıl sürmüş; 1934 yılında, Jean Sébah ve Hagop İskender, stüdyoyu tümüyle Hagop İskender'in Berlin'de fotoğrafçılık eğitimi alan oğlu Bedros İskender'e ve ortağı İsmail İnel'e devretmişlerdir.

Nicolas Andriomenos

Abdullah Biraderler'in Beyazıt'taki stüdyolarında çırak olarak fotoğrafçılığa başlayan Andreomenos, 1867 yılında kardeşlerin stüdyosunu satın almıştır. 30 yıl bu stüdyoda çalıştıktan sonra Pera'da ikinci şubesini açmıştır. Veliaht Vahdeddin'e fotoğrafçılık dersi vermiş, saray için çalışmış ve başarıları nedeniyle Sultan II. Abdülhamid tarafından iki madalya ile ödüllendirilmiştir. 1903 Paris Sergisi'nde altın madalya kazanmıştır. 1929 yılında ölümü üzerine, oğlu Tanaş'ın yönettiği atölye, 1930 yılında "Foto Saray" olarak adı değişmiştir. Yıllar sonra Tanaş, 1980'lerde Atina'ya göç etmiştir.

Apollon

Apollon'un sahibi Aşil Samancı, Abdullah Biraderler'den mesleği öğrenmiş Rum asıllı bir fotoğrafçıdır. 1925'e kadar fotoğrafçılıkla uğraşan sanatçı, Sultan II. Abdülhamid'in güvenini kazanmış, şehzâdelere fotoğrafçılık dersi vermiştir. Bu fotoğrafhanenin negatiflerini, Gülmez Biraderler satın almıştır.

Phébus

Kumkapılı Haçık adlı bir balıkçının oğlu Bogos Tarkulyan (İstanbul, ? - İstanbul, 1940), Karakaş Biraderler Atölyesi'nde yetişmiştir. Daha sonra Abdullah Biraderler'in asistanlığını yapmıştır. 1890'da Grand Rue Pera No. 301'de Phébus adlı atölyesini açmıştır. Tarkulyan, daha sonraları fotoğrafhanesinin adı ile, Febüs Efendi olarak anılmıştır. Resim dersleri almış olan sanatçı, özellikle portrede çok başarılı olmuştur. Tarkulyan'ın boyama yoluyla renklendirdiği fotoğraflar herkesin beğenisini kazanmıştır. Bogos Tarkulyan Sultan II. Abdülhamid tarafından "Saray Fotoğrafçılığı" ünvanı ile ödüllendirilmiş ve bu görevi 23 yıl sürdürmüştür. Beşinci Derece Mecidi Nişana sahip olan sanatçı, Sultan V. Mehmed Resad döneminde de saraya çağrılarak kendisine fotoğraf çektirilmiştir. Muzaffereddin Şâh, II. Wilhelm, Bulgar Kralı Ferdinand, Habsburglardan I. Karl, Sırp Kralı Pierre, sanatçının stüdyosunda fotoğraf çekirmiştir. Başarılı fotoğrafçılığı ve nazik kişiliği ile sevilen sanatçı, çocuk resimleri çekmek için atölyesine Fransa'dan 1890'lı yıllarda oyuncak bir at getirtmiştir. Stüdyosunun 1900 yılında yanması üzerine, Tokatlıyan Otel'i'nin karşısındaki bir dükkanda yeni stüdyosunu açmıştır. Sanatçı, 1937 yılına kadar çalışmalarını sürdürmüştür.

Kaynakça

- ARACI, Emre, " Beethoven Tutkunu Bir Halife", *Hanedan'dan Bir Ressam Abdülmecid Efendi Kitabı*, YKY, İstanbul: 2004.
- AKYILDIZ, Ali, *Mümin ve Müsrif Bir Padişah Kızı Refia Sultan*, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul: 1998, s. 41-51.
- BARDAKÇI, Murat, *Son Osmanlılar Osmanlı Hanedanının Sürgün ve Miras Öyküsü*, Gri Yay., İstanbul: 1991.
- BARDAKÇI, Murat, "Son Halifenin Kızı Öldü", *Hürriyet*, (09.02.2006).
- BARDAKÇI, Murat, "İşte, Atatürk'ün Evlenmek İstedığı Osmanlı Sultanı", *Hürriyet*, (18 Ocak 2006).
- BEYDİLLİ, Kemal, "Ahmed Tevfik Paşa", *Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, c.1, YKY, İstanbul: 1999.
- ÇETİN, Atilla, "Bir Teknoloji ve Sanat Dalı Olarak Osmanlı'da Fotoğrafçılık", *Tarih ve Medeniyet*, Sayı: 42, Eylül 1997.
- ÇETİNER, Yılmaz, *Son Padişah Vahdettin*, Milliyet Yay., İstanbul: 1993.
- DEMİRSAR - ARLI, Belgin, "Osman Hamdi Bey", *Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, c. 2, YKY, İstanbul: 1999.
- GERMANER, Semra - Zeynep İnankur, *Oryantalistlerin İstanbulu*, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., 2002.
- GÜLERSOY, Çelik, "Claude Farrère", *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, c. 3, Tarih Vakfı Yay., 1994.
- HİSAR, Abdülhak Şinasi, *Boğaziçi Mehtapları*, Bağlam Yay., İstanbul: 2005.
- İŞİN, Ekrem, *İstanbul'da Gündelik Hayat*, İletişim Yay., İstanbul: 1995.
- KARA, İsmail, "Said Halim Paşa", *Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, c. 2, YKY, İstanbul: 1999.
- KAVCAR, Cahit, *Batılılaşma Açısından Servet-i Fünun Romanı*, AKM Yay., Ankara: 1995.
- KILIÇ, Abdullah, "Rıza Paşa (Hasan Rıza Paşa)", *Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, c. 2, YKY, İstanbul: 1999.
- KOLOĞLU, Orhan, "Pierre Loti", *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, c. 5, Tarih Vakfı Yay., İstanbul: 1994.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, *Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, MEB Yay., İstanbul: 1983.
- OSMANOĞLU, Ayşe Osmanoglu, *Babam Sultan Abdülhamid (hatıralarım)*, Selçuk Yay., Ankara: 1984.
- OSMANOĞLU, Osman Selaheddin, *Osmanlı Devleti'nin Kuruluşunun 700. yılında Osmanlı Hanedanı*, İsar Vakfı Yay., İstanbul: 1999.
- ÖZCAN, Abdülkadir, "Ahmed Cevad Paşa", *Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, c. 1, YKY, İstanbul: 1999.
- ÖZENDES, Engin, *Abdullah Frères Osmanlı Sarayının Fotoğrafçıları*, YKY, İstanbul: 1998.
- ÖZENDES, Engin, *Sabah & Joaillier'den Foto Sabah'a Fotoğrafta Oryantalizm*, YKY, İstanbul: 1999.
- ÖZENDES, Engin, "Nikolai Andreomenos", *Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, c.1, YKY, İstanbul, 1999.
- ÖZENDES, Engin, "Bogos Tarkulyan", *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yay., c. 7, İstanbul: 1994.
- ÖZTUNCAY, Bahattin, *Vasilaki Kargopulo Hazret-i Pâdişâhi'nin Serfotoğrafi*, Mas Mat., İstanbul: 2000.
- ÖZYÜKSEL, Murat, *Hicaz Demiryolu*, Tarih Vakfı Yay., İstanbul: 2000.
- SAKAOĞLU, Necdet, "Abdülmecid Efendi", *Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, c. 1, YKY, İstanbul: 1999.
- SAKAOĞLU, Necdet, "Ayşe Osmanoglu", *Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, c. 2, YKY, İstanbul: 1999.
- SAKAOĞLU, Necdet, "Yusuf İzzeddin Efendi", *Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, c. 2, YKY, İstanbul: 1999.
- SEVİNÇ, Gülsen, Ayşe Fazlıoğlu, "1893, Chicago Sergisinde Osmanlılar", *Toplumsal Tarih*, Sayı : 92, Ağustos 2001.
- TOROS, Taha, "Lizst'in İzinde Türkiye'nin Macar Virtüözleri", *Skylife*, Ekim 2002.
- UÇMAN, Abdullah, "Abdülhak Hamid Tahran", *Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, c. 2, YKY, İstanbul: 1999.
- UŞAKLIGİL, Halid Ziya, *Saray ve Ötesi*, c. 1, Hilmi Kitabevi, İstanbul: 1940.
- ÜLKER, Mustafa Birol, "Mehmed Kâmil Paşa", *Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, c. 2, YKY, İstanbul: 1999.
- YAĞBASAN, Eylem, "Ressam Halife Abdülmecid Efendi", *Hanedandan Bir Ressam Abdülmecid Efendi*, (Ed.: Ömer Faruk Şerifoğlu), YKY, 2004.
- MSA., Evrak No: II-1304, Yunanlı Tüccar Filyonli Falyo'nun fotoğrafçı Kargopula'dan alacağını gecikmesi hakkında., 1303 (M.1887)
- MSA. Defter No: 4671, Sayfa No:147, Sıra No: 438, Fotoğrafçı Onnik Papazyan'ın Sultan V. Mehmed Reşad'a sunduğu fotoğraflar, 1325, (M.1909).
- MSA., Evrak No: II, Sıra No:1630, Tiyatro Sanatkarlarına verilen aylık senetleri, 1308 (M.1893).
- MSA., Evrak No: I Sıra No:85, Yıldız'da fabrika yanında inşaa edilen fotoğrafhane için alınan malzemeler, 1312, (M.1896).

ISBN 975-6226-18-8

TBMM
Kütüphanesi

200802830